

Hoogheemraadschap van
Rijnland

BURAP 1 / 2017

Eerste bestuurs- rapportage 2017

Peildatum: 1 april 2017

Samenvatting

Rijnland ligt op koers om de concrete doelen van 2017 grotendeels te halen. Dit voorjaar is Rijnland gestart met de uitvoering van één van de grootste projecten uit de recente geschiedenis, de aanleg van de piekberging in De Nieuwe Driemanspolder. Onder de streep is sprake van een positief exploitatieresultaat van € 1,9 mln. De belangrijkste meevaller is de aanhoudend lage rentestand. Daar tegenover staat een tegenvaller op awzi Katwijk, die reeds in 2016 bestuurlijk was aangekondigd. De investeringsprognoses vallen binnen de begrotingskaders en zijn uitgebreid met aanvullende prestatie-indicatoren. Deze tonen aan dat de waterketenprojecten in het algemeen extra aandacht behoeven, net als enkele specifieke projecten uit de andere programma's zoals de sluisjes in Halfweg en de drainage bij de Noordwijkse boulevard. Het laat onverlet dat het gros van de meer dan tweehonderd lopende investeringsprojecten op koers ligt.

Hoewel het grootste deel van de concrete doelen voor 2017 op koers liggen, behoeven met name de langetermijneffecten van een deel van de gestelde doelen aandacht. Dit wordt veroorzaakt door sneller optredende klimaatveranderingen, een toenemend besef dat we de Europese doelen voor waterkwaliteit (KRW) vooralsnog niet gaan halen en een groeiend inzicht in de toestand van de eigen 'assets'. Ook de grotere behoefte aan personele capaciteit is een aandachtspunt. Dergelijke bijstellingen vergen in 2017 bestuurlijke actie. Deze bijsturing vindt zoveel mogelijk plaats in het eveneens geagendeerde Meerjarenperspectief 2018-2021 en heeft geleid tot een extra indicator in de burap, namelijk hoe de programma's op basis van de huidige afspraken 'scoren' na 2018.

I. De programma's van Rijnland

1. Programma Veiligheid

De activiteiten binnen het programma Waterveiligheid lopen in 2017 volgens planning. Op 31 januari is het officiële startsein gegeven voor de verbetering van de IJsseldijk bij Gouda. Van de regionale keringen is op dit moment 20 km in uitvoering en nog ca 30 km in voorbereiding. De inspectie leefomgeving en transport (ILT) heeft begin 2017 de audit voor de zorgplicht primaire keringen uitgevoerd. Op basis van het eindgesprek verwachten we in het tweede kwartaal een positief oordeel met een aantal verbeterpunten.

Kadeverbetering Hoogmadese Polder

2. Programma Voldoende Water

Het overgrote deel van het programma Voldoende Water loopt op schema. Zo heeft de VV de beeldnota van de boezemstudie vastgesteld en heeft de commissie de evaluatie van het beleid peilafwijkingen besproken. De voorbereiding van de beide piekbergingen loopt op schema net als de uitvoering en voorbereiding van de diverse watergebiedsplannen. Het onderhoud aan watergangen en kunstwerken loopt voorspoedig. Voor de poldergemalen hebben we de aanpak geoptimaliseerd waardoor de

---

uitgaven wat achterlopen op schema. Rijnland is met bijna alle gemeenten in gesprek over het opstellen van een strategische agenda. Bij het grondonderzoek nodig voor de uitbreiding van de KWA is vertraging opgetreden.

Druk bezochte informatiebijeenkomst piekberging Nieuwe Driemanspolder

3. Programma Schoon en Gezond Water

Het programma schoon en gezond water loopt gedurende 2017 goed op schema. Met Kijk op Waterkwaliteit zijn we een proces met het bestuur gestart om onze ambities op waterkwaliteit en ecologie helder te maken. Onze ambities in met name de overige, kleinere wateren volgen hier later uit. Ondertussen lopen diverse projecten gewoon door zoals de voorbereiding en uitvoering van maatregelen in de KRW-waterlichamen en de aanpak van knelpunten in het zwemwater en met blauwalgen. De agrarische sector heeft subsidie aangevraagd voor de uitvoering van de eerste maatregelen om emissies te beperken. Rijnland adviseert en co-financiert.

←De roodblauwalg of 'Bourgonisch Bloed' is in het voorjaar van 2017 gesignaleerd in Oegstgeest en Reeuwijk.

Hoewel de maatregelen voor de KRW-waterlichamen voor 2017 op schema liggen, bestaat er een reëel risico dat we de lange termijndoelen niet halen. Enerzijds omdat het effect van maatregelen op het gebied van waterkwaliteit en ecologie slecht te voorspellen zijn, anderzijds omdat we na de tweede periode van de KRW pas de helft van de waterlichamen hebben aangepakt en de andere helft dus allemaal in de derde planperiode moeten oppakken.

4. Programma Waterketen

De nieuwe organisatie van de afdeling Zuiveren is van start gegaan en de toekomstige bediening op afstand (Centrale Proceskamer) wordt verder voorbereid. De grote renovaties Leiden Zuid-West en Velsen liggen op schema om dit jaar afgerond te worden. De centralisaties liggen grotendeels op schema, enkele deelprojecten van de procesautomatisering vertragen, zonder dat de einddatum vooralsnog in gevaar komt.

Qua scores en vooruitgang heeft én krijgt het programma de nodige aandacht, aangezien een groot deel van de installaties wordt gerenoveerd en de afdeling zuiveren in transitie is. Bovendien vergt de voortgang van meerdere projecten de nodige aandacht.

Ook na deze grote projecten blijft de onderhoudsopgave aanzienlijk. Totdat de basis weer op orde is moet rekening worden gehouden met een toegenomen storingsgevoeligheid. De intensieve samenwerking met onze ketenpartners en collega waterschappen werpt

zijn vruchten af. Een voorbeeld is het integrale afvalwaterketen plan Bollenstreek. Ook het onderzoek naar nieuwe stoffen en pilots met innovatieve technieken vorderen goed.

In 2017 ingezette bewustwordingscampagnes

5. Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening (BOD)

BOD ligt voor 2017 op koers. We maken belangrijke stappen in het vergroten van het waterbewustzijn en de omgevingsgerichtheid van onze organisatie. Een proces dat jaren doorloopt en dat continue aandacht zal blijven vragen van bestuurders, management en medewerkers. Het Passie voor Water-traject heeft een impuls gegeven aan de organisatieontwikkeling: we gaan verder aan de slag met het vereenvoudigen van de organisatiestructuur, resultaatgerichter werken en het versterken van het leiderschap. Dit is een traject dat veel energie zal vragen van de organisatie om uiteindelijk succesvol te kunnen afsluiten.

De I&A-samenwerking is op 1 januari van start gegaan en de dienstverlening voor de hoogheemraadschappen van Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland verloopt goed. Het innovatiefonds is anders ingericht en in maart 2017 is een goede eerste sessie geweest met de nieuwe aanpak.

Tot slot zetten we verdere stappen op het gebied van duurzaamheid. Formeel hebben we sinds 2016 de tussendoelen bereikt door het meetellen van HVC¹. We zijn gestart met de voorbereiding van de zogeheten zonneweide op het terrein van de awzi Katwijk. Ook bereiden we ons voor op het verduurzamen van de projectuitvoering en we zijn gestart met een beleidstraject rondom het omgaan met klimaatverandering.

II. Financiën

Exploitatieprognose

Per saldo verwacht Rijnland een exploitatie-overschot van € 1,9 mln.

Meevallers (-/- € 2,8 mln):

- Per saldo lagere rentelasten (inclusief bouwrente) dan begroot door aanhoudend dalende lange rente (-/- € 1,5 mln)
- Minder kapitaallasten vanwege het VV-besluit 'houdbare schuldpositie' (28-3-2017), betreft diverse activa met een oorspronkelijke investering van € 0,1 mln of minder (-/- € 0,6 mln).
- Diverse incidentele meevallers (aanhaken bedrijf, lagere deelnemingskosten BSGR, afwickelen incident Julianabrug Alphen) (-/- € 0,5 mln)
- Lagere slibafvoer- en aanverwante kosten (-/- € 0,2 mln).

Tegenvaller:

- Aanvullende maatregelen awzi Katwijk (€ 0,9 mln).

De geprognosticeerde personele kosten zijn gelijk gehouden aan de begroting 2017. Hiervoor is mede per eind april 2017 een vacaturestop ingegaan.

¹ Op basis van het EEP-overzicht, blijkt dat Rijnland eind 2016 de bestuurlijk afgesproken percentages heeft gehaald (30% energie-efficiëntie, 30% energieopwekking) door middel van – hoofdzakelijk – de vier gerealiseerde warmtekrachtkoppelinginstallaties (WKK) én het meetellen van resultaten van energemaatregelen van HVC.

Investeringsprognoses

Rijnland verwacht over 2017 de begrote investeringsuitgaven uit te geven. Het gaat om bruto € 119 mln. In deze burap is de voortgang van de belangrijkste investeringsprojectclusters per programma weergegeven. Meer informatie over beide prognoses staat in hoofdstuk 2.

III. Risico's en toetsing

Mede ook door het geprognosticeerde exploitatieoverschot acht het college de bijgestelde exploitatiebegroting na deze burap voldoende robuust om mogelijke consequenties van de gedefinieerde restrisico's te dekken. Er is tevens een reële kans dat gedurende 2017 zich incidentele meevallers voor doen bij onder meer de fiscale afwikkeling van de SBG – Rijnlands voormalige 'BTW-stichting' - en enkele grondtransacties. Aandachtspunten betreffen de grondwaterproblemen bij de Noordwijkse Boulevard en enkele langdurige dossiers zoals de nadeelcompensaties bij de kustversterking, de pfos-sanering en enige arbitragezaken.

Uit de toetsing bleek dat de gemelde overwegend positieve voortgang in 2017 soms tegenstrijdig is met de doorkijk naar 2018 en verder. Het heeft geleid tot de aanvulling van een zogeheten early warning indicator², die overigens ook in de midterm review was gehanteerd. Deze indicator is tevens een brug naar het Meerjarenperspectief, alwaar mogelijke oplossingsrichtingen staan in de driehoek van ambitie – lastendruk – schuldenlast.

---

² Een early warning indicator staat voor een vroegtijdige waarschuwingsindicator, voorzien van een norm en toleranties die – in geval van de burap – aangeeft in hoeverre de afgesproken doelstellingen (ook) na het begrotingsjaar worden behaald.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	6
0. Inleiding en leeswijzer	7
0.1 Inleiding	7
0.2 De planning- en controlcyclus	7
0.3 Leeswijzer	8
1. Programma's 2017	9
1.1 Programma Veiligheid	9
1.2 Programma Voldoende Water	12
1.3 Programma Schoon en Gezond Water	17
1.4 Programma Waterketen	20
1.5 Programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)	25
2. Financiën, control en risico's	31
2.1 Wat is de prognose voor 2017?	31
2.2 Renteontwikkelingen.....	33
2.3 Personele informatie	33
2.4 Restrisico's en control	34
2.5 Verbonden partijen	37
3. Toetsing.....	38
3.1 Toetsingskaders	38
3.2 Bevindingen en conclusies van de toetsing op de verordening	38
Bijlage 1. Legenda projectclusterscores.....	41
Bijlage 2. Stand van zaken en verwachtingen verbonden partijen.....	42

0. Inleiding en leeswijzer

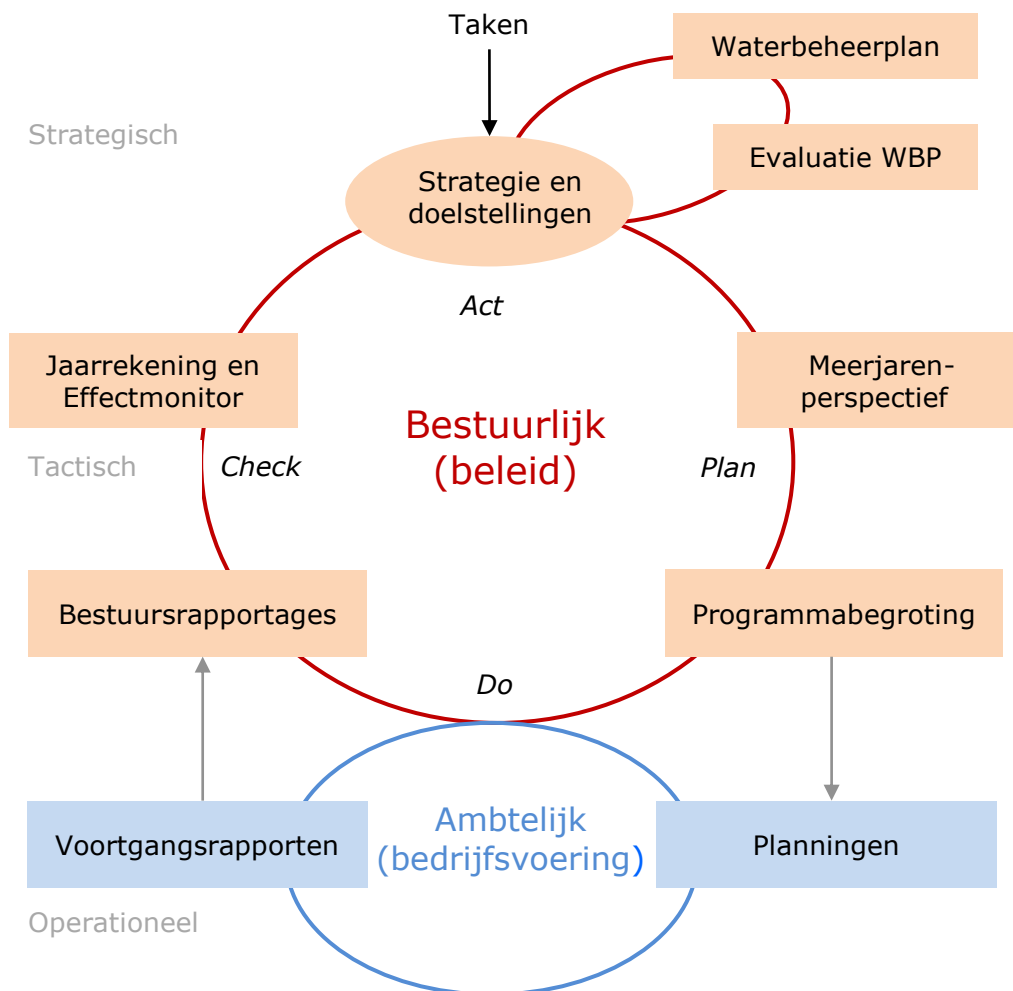
0.1 Inleiding

Iedere bestuursrapportage (hierna: burap) is een toetsing van de voortgang van de Programmabegroting, uitgedrukt in concreet behaalde resultaten en de financiële gevolgen daarvan. De Burap geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Ligt Rijnland qua programmabegroting 2017 op koers en waar moet worden (bij)gestuurd?
2. In hoeverre is sprake van financiële wijzigingen c.q. een begrotingswijziging?
3. Met welke nieuwe (onvoorziene) ontwikkelingen heeft Rijnland te maken?

0.2 De planning- en controlcyclus

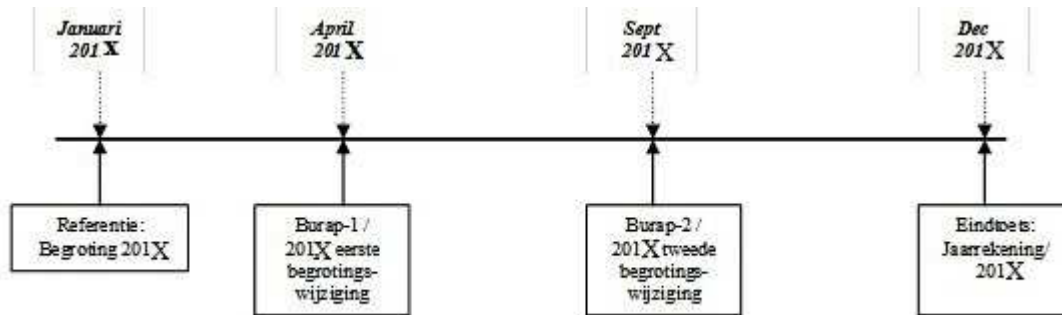
De positie van de tussentijdse rapportages in het cyclische beleidsproces van plannen, uitvoeren, **rapporteren**, **checken** en **bijsturen**.

De begroting 2017 komt voort uit het MJP. Deze Burap presenteert de resultaten tot 1 april 2017. Met de resultaten en prognose van de eerste burap en de jaarrekening 2016 wordt rekening gehouden in het MJP 2018-2021, dat tegelijk is geagendeerd. De tweede burap vormt mede de input voor de begroting, die op dezelfde vergadering is geagendeerd. Eventuele relevante ontwikkelingen tussen medio april en de VV-behandeling in juni zijn in het VV-voorstel via de optionele oplegnotitie opgenomen.

0.3 Leeswijzer

De Burap opent met een **samenvatting** op hoofdlijnen. In hoofdstuk 2 zijn de doelstellingen en **resultaten** uit de Programmabegroting 2017 afgezet tegen de geactualiseerde doelstellingen en resultaten. De Programmabegroting 2017 is de referentie voor in hoeverre de resultaten zijn of worden gehaald. Indien besluiten van de Verenigde Vergadering invloed hebben op de doelstellingen en resultaten uit de programmabegroting, dan is dit zowel in de tekst als in de scores verwerkt. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Per programma worden de doelstellingen vermeld, de resultaten, de investeringen per doelstelling en de kosten. Er zijn drie beoordelingsscores:

- De doelstelling wordt gerealiseerd volgens plan of eerder: +
- De realisatie of voortgang ligt onder de doelstelling en is een aandachtspunt: +/-
- De realisatie of voortgang ligt ruim onder de doelstelling en vergt bijstelling: -

Per aandachtspunt is sprake van een feitelijke score, de score tot en met de Burap-periode, i.c. 1 januari– 1 april 2017 en een geprognosticeerde score. Deze heeft betrekking op geheel 2017. Scores worden weloverwogen toegekend, de totstandkoming ervan is geen exacte wetenschap. Centraal per programma staat de bij de begroting afgesproken 'top tien' van aandachtspunten. Soms is overigens sprake van iets meer of minder aandachtspunten. Overige relevante aandachtspunten staan onder deze top tien toegelicht.

Hoofdstuk 3 geeft de **financiële prognoses** weer en bevat de geprognosticeerde exploitatiebegroting over 2017, inclusief een verschillenanalyse ten opzichte van de programmabegroting. Ook treasury, het belastingproces, de belangrijkste (rest)risico's en de stand van zaken rondom verbonden partijen komen aan bod. Het hoofdstuk behandelt ook het verschil tussen de prognose van het totaal aan investeringsuitgaven en de in de begroting 2017 opgenomen investeringsuitgaven.

In hoofdstuk 4 staat aan welke **kaders** de aangeleverde informatie is getoetst en wat de toetsingsresultaten zijn. In de separate bijlagen is onder meer aandacht voor verbonden partijen en projectclusters.

1. Programma's 2017

1.1 Programma Veiligheid

Portefeuillehouders: M. Kastelein, H. Pluckel (kust)

Programmadirecteur: A. Bol

1.1.1 Het doel

Wij beschermen ons beheergebied en de Rijnlandse inwoners goed tegen overstromingen vanuit de zee, de rivieren en het regionale watersysteem. Hiervoor gebruiken we een aanpak in drie lagen: we noemen dat meerlaagsveiligheid. In het Waterbeheerplan 5 zijn voor de planperiode 2017-2021 drie tactische doelen voor waterveiligheid onderscheiden, gelijk aan de drie lagen van de meerlaagsveiligheid:

1. We beschermen tegen overstromingen (preventie),
2. We adviseren over het beperken van de gevolgen van overstromingen (gevolgbeperking),
3. We bereiden ons goed voor op een calamiteit.

Alle activiteiten die we ten behoeve van deze doelen doen vallen onder de 'zorgplicht' die we hebben voor al onze keringen. Zorgplicht houdt in dat Rijnland als beheerder de taak heeft om de keringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen.

1.1.2 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2017

	Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2017	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prog- nose dec 17
1. Preventie				
1	Verbeteren IJsseldijk Gouda volop in uitvoering.	+	De uitvoering van de dijkverbetering loopt volgens schema.	+
2	Bepalen voorkeursalternatief Keersluis en Mallegatsluis.	+	Voor deze kunstwerken wordt bekeken of het zinvol is deze te combineren met de verbeteropgave die volgt uit de project overstijgende verkenning 'Centraal Holland'. Daarom worden de werkzaamheden niet eerder dan de tweede helft van 2017 opgestart. Die ruimte is er zonder dat de afgesproken einddatum in gevaar komt.	+
3	Wijzigen functie Spaarndammerdijk en waterkering gekanaliseerde Hollandsche IJssel van primair naar regionaal.	+	Per 1 januari 2017 is de primaire functie van de Spaarndammerdijk en de waterkering langs de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel gewijzigd in een regionale functie. De provincies nemen in 2017 deze nieuwe regionale keringen op in de Waterverordening Rijnland. Rijnland neemt deze keringen op in de legger (zie punt 7). Met Waternet is afgesproken dat de huidige afmetingen van de keringen langs het Noordzeekanaal als leggermaat worden opgenomen, totdat het sluisencomplex bij IJmuiden aan de veiligheidsnormen voldoet. De leggerwijziging is in voorbereiding.	+

	Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2017	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
			In 2017 wordt ook de verbeteropgave van deze nieuwe regionale keringen duidelijk en nemen we deze op in de programmering.	
4	Verbeteren en/of onderhoud van ca. 20 km regionale keringen.	+	Momenteel is er ca. 20 km dijkverbetering in uitvoering, waaronder de laatste 8 km Top 25 die dit jaar volledig wordt afgerond. Ook is er ca. 30 km dijkverbetering in voorbereiding. Bij de Gouwe werken we samen met de provincie aan vaarwegverdieping en dijkverbetering. Bij de Boterhuispolder werken we samen met de gemeente en de provincie aan dijkverbetering, weg-reconstructie en vaarwegverbetering.	+
5	Inventariseren objectgegevens voor toetsing objecten in regionale waterkeringen.	+	Het project start met de toetsing van de kunstwerken waarvoor als eerste stap de objecten worden geïnventariseerd. Hierna wordt vervolgd met de bijzondere waterkerende constructies en de niet-waterkerende objecten, maar beide starten naar verwachting pas na 2017. Het project is eind 2016 gestart en uit de eerste planning blijkt dat de deadline van 2020, die Rijnland zichzelf gesteld heeft, lastig te realiseren is.	+
6	Samenwerkingsorganisatie muskusrattenbeheer afstemmen resultaten landelijke veldproef en zo nodig beleidsvisie aan te passen.	+	De nieuwe visie op basis van de voorlopige inzichten uit de landelijke veldproef is ambtelijk afgestemd met de waterschappen. De verwachting is dat deze medio 2017 gereed is voor bestuurlijke vaststelling.	+
7	Vaststellen uitgangspuntennotitie legger regionale keringen en actualisatie van de legger.	+	De voorbereiding van de jaarlijkse actualisatie van de legger is gestart. Hierin worden ook de Spaarndammerdijk en de waterkering langs de gekanaliseerde Hollandsche IJssel in opgenomen. Inmiddels is gebleken dat de bestaande uitgangspuntennotitie hiervoor volstaat en er geen nieuwe hoeft te worden vastgesteld.	+
2. Adviseren over gevolgbeperking				
8	Beschikbaar stellen van overstromingsbeelden.	+	De uitvraag voor deze werkzaamheden is gereed.	+

Andere relevante punten:

- De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft Rijnland als een van de eerste waterschappen geaudit over de "zorgplicht" primaire keringen. In grote lijnen was het oordeel positief, maar er is wel een aantal verbeterpunten genoemd. Deze hebben vooral betrekking op het verbeteren van sturing en rapportage over de samenhang

tussen de verschillende deeltaken van de zorgplicht. De bevindingen worden in het tweede kwartaal officieel opgeleverd.

- Medio 2017 starten we met een kadeschouw om in de afgelopen jaren verbeterde kadestrekkingen te controleren op aanwezige illegale objecten.
- Rijnland is nog met het bureau HWBP in onderhandeling over een bijdrage aan de nadeelcompensatie voor de grondwateroverlast in Noordwijk waar de kustversterking Noordwijk aan heeft bijgedragen. Zie verder paragraaf 2.4. Andere lopende restrisico's betreffen de nadeelcompensatie 'Katwijk', te financieren door het HWBP en de doorlopende gerechtelijke procedure over opstalrechten, voornamelijk in de Haarlemmermeer.

1.1.3 Wat gaat dit kosten in 2017? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Waterveiligheid	Begroting 2017	Prognose 2017	%
Totale exploitatiekosten	29.183	28.839	99%

De exploitatieprognose komt enigszins lager uit dan begroot, met name vanwege lagere rentelasten.

Investeringscores

a. Prognose investeringsuitgaven

Programma Waterveiligheid	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	31.930	32.982	103%

De investeringsprognose ligt € 1,0 mln hoger dan begroot. Dit is een gevolg van plussen en minnen op verschillende projecten die zonder relevante consequenties zijn, gezien de overwegend positieve scores voor de lopende projecten.

b. Scores projectclusters

Op verzoek van het college en DT wordt de VV geïnformeerd over de prestatie-indicatoren van de lopende projectclusters. Een woordelijke toelichting is per programma terug te vinden in de programmatekst. In enkele gevallen wijkt de AVI-score af van de burap-score. De oorzaak is veelal gelegen in de clustering of 'opbossing' van projectclusters naar burap-speerpunten en een scope die tot na 2017 reikt. Een legenda staat in bijlage 1.

Projectcluster	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Risico	Toelichting in
Waterveiligheid							
Verbetering IJsseldijk Gouda	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.1.
Top 25 kadeverbeteringen	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	par. 1.1.
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen (Dirk)	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.1.

1.2 Programma Voldoende Water

Portefeuillehouder: J.J.J. Langeslag, M. Leewis (voldoende zoet water)
Programmadiirecteur: A. Bol

1.2.1 Doel

Rijnland zorgt voor voldoende water, dus niet te veel en niet te weinig en van de goede kwaliteit, passend bij de functies in ons gebied. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet. Rijnland ligt voor het grootste deel onder zeeniveau, kent een grote variatie aan hoogteligging en soorten landgebruik. Door klimaatverandering, bodemdaling en verstedelijking neemt de druk op de ruimte en het watersysteem almaar toe. Daarom is goed beheer, een goede inrichting en gedegen onderhoud van essentieel belang voor het gewenste waterpeil.

1.2.2 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2017

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
1. Peilbeheer				
1	Peilbeheer conform peilbesluit in minimaal 90% van het gebied	+	Rijnland voert het peil conform peilbesluit in ca. 94% van de peilvakken. Dit percentage neemt toe (bij actualiseren van peilbesluiten) of juist af (door veranderingen in de omgeving die nog niet in het peilbesluit zijn verwerkt), maar neemt over de jaren langzaam maar zeker toe. De VV heeft in het eerste kwartaal één peilbesluit vastgesteld en acht vrijgegeven voor de inspraak (in april volgen vier peilbesluiten ter vaststelling en dertien voor vrijgave inspraak).	+
2	Afronden evaluatie en herziening beleid peilafwijkingen	+	Evaluatie besproken in commissie in maart; doorvertaling loopt mee in herziening Keur later dit jaar.	+
2. Instandhouding van het watersysteem				
3	Afronden renovatie boezemgemaal Spaarndam	+	Voorbereiding verloopt voorspoedig: de uitvoering start per 1 mei en op 1 september moet het gemaal weer handbediend in bedrijf zijn. De oplevering staat gepland voor één december. Bij de demontage van de aandrijflijnen kunnen nog onverwachte problemen opdoemen. Scenario's voor eventuele uitloop van de uitvoering zijn voorbereid. Mogelijk zou het krediet enigszins overschreden kunnen worden, maar zullen de uitgaven binnen de rechtmatigheidsmarge blijven.	+

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
4	Starten uitvoering renovatie cluster van 30 poldergemalen	+/-	Gemalen uit cluster 1 worden afgerond. Gemalen uit cluster 2 worden in samenhang voorbereid wat tot een langere voorbereidingstijd leidt, maar efficiëntere uitvoering. De eerste groep wordt conform planning eind 2017 aanbesteed. Het totale cluster loopt een jaar vertraging op en zal in 2019 worden afgerond.	+/-
5	Starten baggeren kanaal Halfweg en jaarlijks onderhoudscluster	+/-	Het baggerprogramma loopt voorspoedig; we hebben de afgelopen periode meerdere subprojecten afgerond en nieuwe (sub)projecten gestart. Voor project Bloemendaal speelt nog een arbitrage die in juni 2017 zal dienen. De afronding van Baggeren Ringvaart Haarlemmermeer duurt voort i.v.m. onenigheid met landeigenaar over opruimen asbest uit weilanddepot.	+
6	Afronden evaluatie en herziening beleid onderhoud watergangen	+	Het proces actualisatie legger en beleid onderhoud watergangen loopt voorspoedig. In het voorjaar voeren we externe gesprekken hierover. De commissie wordt in het voorjaar bijgepraat en bestuurlijke keuzes liggen in het najaar voor. Deze gaan vooral over de ruimte voor ecologie en hoe om te gaan met het overige water.	+
7	Maken nadere afspraken over verdeling nautisch- en vaarwegbeheer	+	De provincie Noord-Holland heeft eind 2016 de visie op waterrecreatie afgerond; 2017 staat in het teken van de implementatie. De provincie Zuid-Holland doorloopt in 2017 een zelfde proces, om met alle stakeholders tot een gezamenlijke vaarwegvisie te komen. Inmiddels zijn een aantal Zuid-Hollandse gemeenten actief aan de slag met het ontwikkelen van het lokale vaarwegbeheer.	+
Gevolgen wateroverlast beperken				
8	Afronden boezemstudie	+	De VV heeft 1 februari 2017 de beeldnota boezemstudie vastgesteld. Dit wordt nader uitgewerkt in diverse vervolgstappen.	+
9	Aanbesteding en start uitvoering piekberging Nieuwe Driemanspolder	+	Project is aanbesteed en zal conform planning medio 2020 worden opgeleverd.	+
	Afronden ontwerp piekberging Haarlemmermeer	+	Onteigeningsprocedure loopt; twee zienswijzen zijn ingediend. Het programma van eisen wordt	+

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
			opgesteld. De voorbereiding is op schema om in 2022 gereed te zijn.	
10	Starten nieuw watergebiedsplan Afronden watergebiedsplan Zuid-Kennemerland (ZKL) en Noordplas Noot: de lopende 18 watergebiedsplannen zijn geclusterd naar vier gebieden (Noord, Midden, Zuid, West)	+	Een nieuw watergebiedsplan (ten noorden van de Oude Rijn) is gestart. In ZKL zijn maatregelen in de laatste polders gestart. In de Noordplas is de peilverhoging in gang gezet en worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd. Eén maatregel behoeft aanvullend krediet (Reeuwijk, VV 21 juni 2017). Eén maatregel heeft mogelijk een te krap krediet (Geerpolder). De sluisjes in Halfweg (die met wgp Noord meeliften) worden apart toegelicht.	+
11	Starten Strategische Agenda's (SSA) conform in 2016 vastgestelde aanpak	+	Rijnland is met bijna alle gemeenten in gesprek over het opstellen van een SSA; in sommige gevallen gaat dit sneller dan in andere. In het voorjaar werken we een visie uit waarin aanpak en prioritering centraal staan. Dit komt in juni 2017 naar de VV.	+
Voldoende zoet water				
12	Afronden planfase uitbreiding KWA	-	Er is enige interne vertraging ontstaan. De praktijkproef is uitgevoerd en wordt geanalyseerd. Het grondonderzoek in de Lopikerwaard loopt vertraging op door grondeigenaren die niet mee willen werken. Of en wat dit voor de eindplanning betekent, is nog onduidelijk.	+/-

Andere relevante punten:

- Naast het in de tabel opgenomen onderhoud aan gemalen en het baggerwerk, voert Rijnland nog veel meer onderhoud uit om de basis op orde te krijgen en houden. Zo onderhouden we in zo'n 2600 km watergangen het natte profiel van de oevers, en voeren onderhoud uit op zo'n 50 geprioriteerde kunstwerken (stuwen, dammen, duikers). Daarnaast bereiden we de vervanging van de aansturingsoftware (procesautomatisering, gekoppeld aan BosBo) in de boezem- en poldergemalen voor.
- De in najaar 2016 gerealiseerde drain in de boulevard van Noordwijk functioneert niet. De drain is op ongebruikelijk grote diepte gelegd met een bijzondere boortechniek. Tot eind van 2017 zal onderzoek gedaan worden naar oorzaken, aansprakelijkheden en nieuwe oplossingsmogelijkheden. In de tussentijd is er geen grondwateroverlast omdat een tijdelijke pompvoorziening in stand blijft.
- Rijnland overlegt met de gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude over de sluisjes Halfweg. Deze sluisjes hebben dringend onderhoud nodig, hebben geen waterstaatkundige functie maar vormen wel een obstakel in de waterafvoer, en hebben bovendien een monumentale status. Momenteel vindt overleg plaats met de gemeenten Haarlemmerliede & Spaarnwoude en Amsterdam om overeenstemming te bereiken over functionaliteit en beeld en de voorkeursvarianten. Ook blijkt een gezamenlijke aanbesteding met de naastgelegen N200-brug niet haalbaar. De VV

heeft in maart 2017 besloten dat Rijnland het project niet gaat aanbesteden voor er overeenstemming is met Haarlemmerliede-Spaarnwoude en voordat de deadline van de Amsterdamse bijdrage is verschoven. De meest actuele stand van zaken zal desgewenst in de oplegnotitie worden opgenomen.

- In 2017 rondt Rijnland vijf tot tien dossiers af over objecten die Rijnland wil afstoten of juist wil overnemen van derden; alleen als de andere partij dat ook wil en met goede afspraken over onderhoudsachterstanden. Een en ander ligt op schema. Het betreft onder meer de overdracht van de Zwanburgersluis en van de Vroonlandse brug en de overname van hoofdwatertangen van ProRail en wegbeheerders.
- In paragraaf 2.4 over restrisico's staan de – vooralsnog beperkte – gevolgen van de hoosbuien in januari, de afwikkeling van het kranenincident in Alphen a/d Rijn en de lopende arbitragezaken.

1.2.3 Wat gaat dit kosten in 2017? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Voldoende Water	Begroting 2017	Prognose 2017	%
Totale exploitatiekosten	51.613	50.303	97%

De exploitatieprognose ligt € 1,3 mln lager dan begroot. Naast lagere rentelasten is sprake van minder kapitaallasten doordat kleinere assets sneller worden afgeschreven omdat met terugwerkende kracht de kredietdrempel is verhoogd van € 50.000 naar € 100.000 (VV-besluit bij vaststelling houdbare schuldpositie 28-3-2017).

Investeringscores

a. Prognose investeringsuitgaven

Programma Voldoende water	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	48.293	40.721	84%

Ten opzichte van de investeringsbegroting liggen de geprognosticeerde uitgaven € 7,6 mln lager. De belangrijkste oorzaak is een gewijzigd uitgavenpatroon voor de Nieuwe Driemanspolder, niet veroorzaakt door vertragingen maar door beter inzicht in de daadwerkelijke uitvoering, en ook zonder consequenties voor de opleverdatum of het krediet. Een andere oorzaak zijn achterblijvende investeringen in poldergemalen omdat we langer de tijd nemen voor de voorbereiding ten einde efficiënter te kunnen uitvoeren.

b. Scores projectclusters

Op verzoek van het college en DT wordt de VV geïnformeerd over de prestatie-indicatoren van de lopende projectclusters. Een woordelijke toelichting is per programma terug te vinden in de programmatekst. In enkele gevallen wijkt de AVI-score (Algemene Voortgangs Indicator) af van de burap-score. De oorzaak is veelal gelegen in de clustering of 'opbossing' van projectclusters naar burap-speerpunten en een scope die tot na 2017 reikt. Een legenda staat in bijlage 1.

Projectcluster	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Risico	Toelichting in
Voldoende water							
Piekberging Driemanspolder	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Piekberging Haarlemmermeer	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Watergebiedsplannen 1 Noord	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Watergebiedsplannen 2 West	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Watergebiedsplannen 3 Midden	GEEL	GROEN	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Watergebiedsplannen 4 Zuid	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Stedelijke waterplannen	GEEL	GROEN	GEEL	GEEL	GEEL	GEEL	par. 1.2.
Poldergemalen	GEEL	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Lopende baggerwerken	GEEL	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GEEL	par. 1.2.
Baggerwerken in voorbereiding	GEEL	GROEN	GROEN	ROOD	GEEL	GROEN	par. 1.2.
Overnemen en afstoten assets	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Boezemgemaal Spaarndam	GEEL	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.

1.3 Programma Schoon en Gezond Water

Portefeuillehouders: M. Leewis

Programmadirecteur: A. Bol

1.3.1 Het doel

Schoon en gezond water is in de dichtbevolkte waterrijke delta van West-Nederland belangrijk. Zowel voor de mens, de natuur, als de bedrijven. Er mogen niet te veel voedings- en vervuulende stoffen in het water zitten, het oppervlaktewater moet zo natuurlijk mogelijk zijn ingericht, en ecologisch worden beheerd en onderhouden. Dit is essentieel voor een goede biodiversiteit en belangrijk voor de landbouw. En om lekker te kunnen zwemmen, vissen of varen. Samen met onze partners zorgen wij dan ook voor schoon en gezond water dat past bij de verschillende functies.

1.3.2 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2017

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2017 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
1. Verminderen van watervervuilingen				
1	Start eerste maatregelen in beperking agrarische emissies, door sector zelf	+	De sector heeft voor ca. €3 mln POP-subsidies aangevraagd met een cofinanciering door Rijnland van ruim €1 mln. conform verwachtingen. De aanvragen wachten nog op toekenning waarna de uitvoering kan starten. Enkele projecten zijn ondertussen al gestart.	+
2. (Ecologisch) beheren, onderhouden en inrichten				
2	Vaststellen actuele situatie kleinere wateren (buiten de KRW-waterlichamen)	+/-	Het vaststellen van de actuele situatie is onderdeel van het bepalen van de ambities die Rijnland voor de kleinere wateren heeft. Het bepalen van die ambities lift mee in "Kijk op Waterkwaliteit", de nadere uitwerking volgt daarna.	+
3	Afronden evaluatie en herziening beleid onderhoud watergangen	+	Het proces actualisatie legger en beleid onderhoud watergangen loopt primair via Voldoende Water, maar vanwege de grote invloed op waterkwaliteit en ecologie staat het hier ook genoemd. Het proces verloopt voorspoedig, zie verder bij Voldoende Water.	+
4	Opstellen aanpak stimuleren ecologisch onderhoud derden	+/-	De ambities die Rijnland hierin heeft, lift mee in "Kijk op Waterkwaliteit", de nadere uitwerking volgt daarna.	+
5	Start voorbereiden aanleg vispassage boezemgemaal Spaarndam.	+	Voorbereiding is gestart. De VV heeft 1 februari 2017 krediet vrijgegeven.	+
3. Schone meren, plassen en natuurgebieden realiseren				
6	Start uitvoering eerste maatregelen in KRW2 waterlichaam Langeraarscheplassen	+	De VV heeft in november 2016 en 29 maart 2017 uitvoeringskrediet vrijgegeven voor onderzoek naar slibmaatregelen en voor de	+

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2017 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
			voorbereiding en uitvoering van ecologische maatregelen. Onderzoek en voorbereiding lopen goed.	
7	Afronden (eerste) KRW synergieproject (polder Bloemendaal)	+	De werkzaamheden (vnl. baggeren) in polder Bloemendaal worden dit jaar afgerond. Daarnaast loopt een ontwikkeling in de Zegerplas en een in het Amsterdamse Bos. Over een aantal andere locaties zijn we in gesprek met initiatiefnemers.	+
8	Start voorbereiding derde KRW planperiode: onderzoek achtergrondemissies.	+	De voorbereidende onderzoeken, o.a. naar achtergrondemissies zijn gestart.	+
4. Zwemwaterlocaties schoon en veilig maken				
9	Uitvoeren maatregelen zwemwaterlocaties die niet voldoen	+	Met belanghebbenden wordt gewerkt aan de zes locaties die nog van onvoldoende kwaliteit zijn. Vervolgaanpak voor andere locaties of als de nu lopende acties onvoldoende effect hebben, koppelen we in het najaar aan blauwalgaanpak.	+
10	Start aanpak blauwalgen conform in 2016 vastgestelde aanpak	+	De VV heeft november 2016 krediet vrijgegeven voor de aanpak, en, op eigen verzoek, op 1 februari aanvullend krediet vrijgegeven voor een versnelling van de aanpak. Op diverse locaties werken we met belanghebbenden aan oplossingen, met beproefde methodes en pilots (i.e. waterstofperoxide in Klinkenbergerplas en Oosterduinsemeer, ultrasoon geluid in Zoetermeerseplas, Filair in Spaarnwoude).	+

Andere relevante punten:

- We starten een proces met het bestuur over de visie en ambities op het gebied van waterkwaliteit en ecologie "Kijk op Waterkwaliteit". In dit proces gebruiken we diverse elementen uit het in 2016 gehouden proces "Toekomstige Organisatie Zuiveringsbeheer" (TOZ). Tegen het einde van 2017 moet dit richting geven aan onze inspanningen in de waterkwaliteit. Pas dan pakken we door op onderwerpen als "doelen overig water" en "stimuleren ecologisch beheer en onderhoud derden".
- We ronden dit jaar de laatste maatregelen uit de KRW1-projecten af en gaan over naar regulier beheer en onderhoud. Dit betekent o.a. dat we dit jaar het onderhoud van de aangelegde natuurvriendelijke oevers in de Reeuwijkse plassen, wat grotendeels bij Rijnland ligt, aanbesteden.
- Hoewel de maatregelen voor de KRW-waterlichamen op schema liggen, bestaat er een reëel risico dat we de doelen niet halen. Enerzijds omdat het effect van maatregelen op het gebied van waterkwaliteit en ecologie slecht te voorspellen zijn, en anderzijds omdat we na de tweede periode van de KRW pas de helft van de waterlichamen hebben aangepakt en de andere helft dus allemaal in de derde

planperiode moeten oppakken. Nadere informatie staat in het eveneens geagendeerde Meerjarenperspectief 2018-2021.

- Bij de controles in glastuinbouw en boomteelt geven we nu voorlichting over de toekomstige verplichting het te lozen afvalwater op gewasbeschermingsmiddelen te zuiveren.
Naast agrarische emissies vormen de Rijnlandse awzi's ook een bron van nutriënten. Rijnland heeft strenge lozingseisen voor de eigen awzi's maar door grootschalige renovaties en storingsgevoeligheden voldoende niet alle awzi's continu aan die eisen. Zie verder de volgende paragraaf over de programmatekst voor de waterketen.
- In paragraaf 2.4 over restrisico's staat de stand van zaken rondom de pfos-sanering.

1.3.3 Wat gaat dit kosten in 2017? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Schoon en gezond Water	Begroting 2017	Prognose 2017	%
Totale exploitatiekosten	8.926	8.880	99%

Investeringscores

a. Prognose investeringsuitgaven

Programma Gezond en schoon water	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	4.108	3.481	85%

De iets lagere raming wordt veroorzaakt doordat baggeren in de Reeuwijkse plassen voor de KRW niet meer aan de orde is, zoals opgenomen in het ontwerppeilbesluit dat dit jaar in inspraak gaat.

b. Scores projectclusters

Projectcluster	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Risico	Toelichting in
Schoon en gezond water KRW fase 2	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.3.

1.4 Programma Waterketen

Portefeuillehouder: J. Haan

Programmadirecteur: G. v.d. Kooij

1.4.1 Doel

Rijnland verwerkt het afvalwater van huishoudens en bedrijven. We doen dit om bij te dragen aan de volksgezondheid. De laatste decennia zijn hier de belangen van een goede waterkwaliteit voor landbouw, recreatie en natuur nadrukkelijk bijgekomen. Hiervoor zijn complexe, industriële installaties nodig; transportsystemen en zuiveringsinstallaties. Het zuiveringsproces kost veel energie, verbruikt chemicaliën én produceert zuiveringsslib dat we verder verwerken. Doelmatigheid, duurzaamheid en samenwerking met gemeenten, drinkwaterbedrijven, collega waterschappen en het bedrijfsleven staan hierbij centraal.

1.4.2 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2017

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2017 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
1. Afvalwater doelmatig verwerken				
1	In 2017 leveren we effluent van de vereiste kwaliteit zodat een positieve bijdrage wordt geleverd aan de volksgezondheid en het milieu. Daarvoor professionaliseren we verder en optimaliseren we de bedrijfsvoering van het zuiveren van afvalwater en het onderhoud	+/-	Op 1 april is een reorganisatie van de afdeling Zuiveren doorgevoerd om het sturen op afstand van alle installaties in de toekomst mogelijk te maken. Circa 4 van de 22 awzi's voldoen niet continu aan de effluent-eisen i.v.m. grote verbouwingen of storingsgevoeligheid installaties. Rijnland neemt hiervoor aanvullende maatregelen. Meer informatie hierover in paragraaf 2.4.	+/-
2	In 2017 werken we door aan de centralisatie van awzi's in de Oude Rijnzone en de Haarlemmermeer om zo de verwerking van het afvalwater verder te optimaliseren.	+	De centralisaties liggen grotendeels op schema. De laatste sluiting (Rijnsaterswoude) in de Oude Rijnzone is in uitvoering. In de Haarlemmermeer ligt de afbouw van Aalsmeer, Heemstede en Rijsenhout goed op schema. Aandachtspunt is awzi Schalkwijk: mogelijk wordt de einddatum van 2020 niet gehaald.	+
3	De renovatie van de awzi Leiden-Zuid West is naar verwachting medio 2017 gereed.	+/-	Project verloopt volgens schema, openingshandeling staat gepland voor najaar 2017. Het krediet is met € 0,7 mln naar beneden bijgesteld, omdat de verwachting is dat de resterende risicoreserve niet meer aangesproken zal gaan worden.	+
4	De renovatie van de awzi Velsen is naar verwachting eind 2017 gereed.	+/-	Velsen blijft ook in de afrondende fase een risicovol project vanwege de technische complexiteit. De risicoreservering wordt aangesproken.	+/-

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2017 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
			Het project zal naar verwachting wel worden afgerond in 2017. Aandachtspunt is het opstarten en inregelen van de innovatieve Demon SD techniek ³ . Verwacht wordt dat dit niet kan worden afgerond in 2017. Mogelijk zijn extra maatregelen nodig i.v.m. overschrijding effluent norm.	
5	In 2017 vernieuwen we op diverse plaatsen de sterk verouderde procesautomatisering en daarmee samenhangend werken we verder aan het implementeren we de centrale proceskamer (CPK).	+/-	De tussenevaluatie halverwege de realisatieperiode leidt tot herplanning; een aantal deelopleveringen vertraagt in 2017. De einddatum (2019) is niet in gevaar (er zit nog ruimte in de planning).	+/-
6	In 2017 continueren we de samenwerking met onze waterketenpartners, bijvoorbeeld met de uitvoering en ontwikkeling van Integrale Waterketen Plannen	+	Begin 2017 is het integraal afvalwaterketenplan van de sub-regio Bollenstreek in de VV en de betrokken gemeenteraden geaccordeerd. In de sub-regio Kennemerland is gestart met de gezamenlijke ketenschouw. In de (sub-)regio's Groene Hart en Leiden is gestart met het opstellen van een integraal waterketenplan, waaraan ook de drinkwaterbedrijven meewerken. In deze plannen staan de 3 k's (kosten, kwaliteit, kwetsbaarheid) centraal en wordt onder meer gezocht naar een optimale afstemming van maatregelen en kosten om geconstateerde knel- en verbeterpunten in de waterketen aan te pakken.	+
7	In 2017 ontwikkelen we een strategie voor onze slibverwerking. In 2017 en 2018 worden samen met Waternet en HVC business-casestudies uitgevoerd naar de mogelijkheden voor regionale slibvergisting.	+	In 2017 zal de businesscase conform planning met Waternet gereed zijn. De studie naar de toekomst van HVC zal, eveneens conform planning, in 2018 gereed zijn voor bestuurlijke besluitvorming. De resultaten zijn input voor het strategisch zuiveringsplan (toekomstige slibverwerking, behalve energie ook grondstoffen, zoals vetzuren, eiwitten winnen).	+

³ Op de awzi Velsen wordt een innovatieve techniek toegepast voor stikstofverwijdering en een efficiëntere beluchtingsproces, de Demon Essde. Een belangrijk deel van de stikstofvracht is afkomstig van percolaatwater van de niet meer in bedrijf zijnde stortplaats Velsen. Deze stortplaats wordt beheerd door de NV Afvalzorg. Dit is een overheids-NV van de provincies Noord-Holland (90%) en Flevoland (10%).

Deze NV heeft tijdens het project laten weten met dit percolaatwater te gaan afhaken van de awzi. Met het afhaken is de slaagkans van de nieuwe techniek kleiner geworden. Er worden gesprekken gevoerd met de NV Afvalzorg om later dan zij gepland hebben af te gaan haken zodat we de nieuwe techniek op basis van de oorspronkelijke uitgangspunten kunnen testen.

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2017 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
2. Verwerking zo optimaal verduurzamen en hergebruiken				
8	In 2017 voeren we diverse onderzoeken uit of zijn daarbij betrokken, bijvoorbeeld naar de aanpak van "nieuwe stoffen".	+	Geplande pilot-onderzoeken met innovatieve technieken zijn gestart (borstelcentrifuge awzi Zwanenburg, S-select awzi Nieuwe Wetering). In maart is het eerste deel studie met Dunea, Evides en Delfland afgerond naar optie hergebruik effluent als bron voor drinkwater. Vervolgstudie volgt dit jaar. Met alle waterschappen is een eerste analyse uitgevoerd van `hot spots` emissies `nieuwe stoffen`. De resultaten gebruiken we voor het bepalen van de verdere strategie voor aanpak "nieuwe stoffen".	+
9	In 2017 zetten we in op bewustwording van de omgeving met ons werk en stimuleren we onze inwoners om zelf maatregelen te treffen via participatie in campagnes	+	Samenwerking met drinkwaterbedrijven en gemeenten levert 40x meer bereik op, blijkt uit de campagne "niet in riool" (o.a. verfen medicijnresten). Daarom sluiten we actief aan bij lokale initiatieven zoals Steenbreek Haarlem en Waterproof Haarlemmermeer. En we maken met de gemeentes en drinkwaterbedrijven een jaarkalender publiekscampagnes.	+

Overige aandachtspunten:

- **ATEX**
In 2017 werk Rijnland verder aan de veiligheid (ATEX eisen) van de vier Rijnlandse slibvergistingsinstallaties. Drie van de vier installaties zijn eerder al technisch aangepast en zijn weer in bedrijf. Er worden nu extra stappen gezet om '100% ATEX-proof' te kunnen zijn. Die stappen bestaan deels uit aanvullende technische maatregelen maar vooral ook uit het op orde krijgen en borgen van procesinformatie en objectdocumentatie. Het is lastig te voorspellen wanneer deze stappen gereed zullen zijn o.a. omdat ze samenlopen met renovaties op de awzi's. Op dit moment wordt de awzi Leiden Zuidwest gerenoveerd. Een onderdeel hiervan is het vervangen van de besturing. Dit oude systeem was een beperking voor het '100% ATEX-proof' worden. Awzi Velsen wordt momenteel omgebouwd. Daarbij wordt het verder aanpassen van de ATEX- installatie meegenomen. Awzi Leiden Noord heeft nog een beperkt aantal maatregelen waar aan gewerkt wordt. Voor awzi Haarlem Waarderpolder gaat dat nog minimaal drie jaar duren, omdat daar een aantal grote tanks geïnspecteerd en gerenoveerd moeten worden. Dit heeft moeten wachten op het weer kunnen opstarten van Velsen. Wel zijn daar de overige ATEX onderdelen in 2016 al aangepast.
- **Energiedoelstellingen**
Rijnland heeft in principe eind 2016 de bestuurlijk afgesproken percentages voor energie gehaald: 30% energie-efficiëntie, 30% energieopwekking. De belangrijkste reden hiervoor is dat Rijnland de energiematregelen van HVC mag meetellen vanwege het feit dat Rijnland aandeelhouder is.

De duurzame energiecredits van HVC betreffen de oplevering van een deel van het Gemini windpark in de Noordzee, de biomassa centrale in Alkmaar en enkele zonneweides.

	Norm extern	Prognose eind 2017 (inclusief HVC)	Prognose eind 2017 (exclusief HVC)
Energie-efficiëntie	30%	43%	18%
Energie-opwekking	30%	43%	14%

De eigen maatregelen in 2017 betreffen met name de aanleg van de zonneweide bij awzi Katwijk, de zonnepanelen op de Archimedeweglocatie en het pilotproject warmte uit effluent Nieuwveen.

- *Awzi Katwijk*
De awzi Katwijk wordt momenteel voor € 6,9 mln gerenoveerd. Tijdens de verbouwing ontstond de noodzaak voor (extra) werkzaamheden van € 0,9 mln. Zo is het absoluut noodzakelijk dat de bassins worden leeggemaakt en gereinigd. De nadere inspectie van het leegmaken en reinigen van deze bassins leidde tot het inzicht dat er sprake was van meer achterstallig onderhoud, zoals de elektriciteitskasten. Het DT besloot in 2016 om deze extra werkzaamheden uit de exploitatierekening te financieren. Als (project)beheersmaatregel is verder besloten om dergelijke werkzaamheden structureel uit de exploitatie te financieren en niet meer via het krediet.
- *Professionalering asset management:*
Via uitvoeren inspecties, ontwikkelen van een Lange Termijn Asset Planning (LTAP) en opstellen van businesscases. Momenteel veel conditiemetingen gaande.
- In paragraaf 2.4 over de restrisico's staat informatie over de adequate afwikkeling van de calamiteuze situatie op awzi Aalsmeer en de mate van correctief onderhoud.

1.4.3 Wat gaat dit kosten in 2017? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Waterketen	Begroting 2017	Prognose 2017	%
Totale exploitatiekosten	70.002	70.082	100%

De exploitatieprognose is conform begroting. Tegenover de meevallers zoals lagere rentelasten en een 'aanhaker' staan per saldo even grote tegenvallers, met name door de aanvullende werkzaamheden op de awzi Katwijk.

Samen met Delfland verzorgt Rijnland het zogeheten aanhaken van een bedrijf in Zoetermeer op de awzi Harnaschpolder. Dit leidt tot een niet begrote opbrengst van € 0,14 mln. Verdere informatie over de financiële prognose staat in hoofdstuk 2.

Investeringscores

a. Prognose investeringsuitgaven

Programma Waterketen	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	48.280	50.594	105%

De geprognosticeerde uitgaven liggen enigszins hoger dan de investeringsbegroting. Betreft voor het merendeel uitgaven voor de renovatie van awzi Velsen die vooralsnog binnen het krediet vallen.

b. Scores projectclusters

Projectcluster	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Risico	Toelichting in
Waterketen							
AWZI Velsen	GEEL	GEEL	GROEN	ROOD	GEEL	GEEL	par. 1.4.
AWZI Leiden ZW	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.4.
Vervangen procesautomatisering	GEEL	GEEL	GROEN	GEEL	GEEL	GEEL	par. 1.4.
Cluster Katwijk, Noordwijk, Lisse	GEEL	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GEEL	par. 1.4.
Cluster Haarlem, Heemstede en Zwanenburg	GEEL	GEEL	ROOD	GROEN	GEEL	GROEN	par. 1.4.
Cluster Alphen, Nieuwveen e.o.	GEEL	GROEN	ROOD	GEEL	GROEN	GEEL	par. 1.4.
Cluster Zwaanshoek, Aalsmeer en Rijsenhout	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.4.

1.5 Programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)

Portefeuillehouders: H. Pluckel, G. Doornbos, M. Kastelein

Programmadirecteur: G. v.d. Kooij

1.5.1 Doel

Naast de primaire programma's voor veiligheid, voldoende en gezond water en de waterketen is een effectieve en efficiënte organisatie nodig voor de realisatie van WBP-doelstellingen. BOD heeft tot doel de organisatie zodanig in te richten dat deze doelstellingen kunnen worden bereikt. Daarnaast zijn de bestuurlijke activiteiten en de ondersteunende bedrijfsvoering ondergebracht in het programma BOD. Bestuurlijke ontwikkelingen, zoals vernieuwend besturen, organisatorische ontwikkelingen, zoals het Organisatie-ontwikkelagenda, en ontwikkelingen ten aanzien van medewerkers, op P&O-gebied, hebben een plek binnen dit programma. Tenslotte zijn duurzaamheid en innovatie bij BOD ondergebracht, omdat deze thema's organisatiebreed – voor alle primaire programma's en de organisatie als geheel – van belang zijn.

De beleidskaders voor BOD zijn activiteiten die voortvloeien uit algehele ontwikkeling van de organisatie en het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord zijn vijf thema's benoemd: innovatie, duurzaamheid, deregulering, participatie en dienstverlening.

1.5.2 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2017

	Doel / gereed in 2017	Score t/m mrt 2017	Toelichting	Prognose dec 17
1	Ontwikkelen gedeeld beeld omgevingsgericht werken via bespreken casuïstiek, zichtbaar maken goede voorbeelden, uitvoeren experimenten en delen ervaringen.	+	Binnen de organisatie worden stappen gemaakt om te komen tot een gedeeld beeld op omgevingsgericht werken. Dit gebeurt tot op heden vanuit de verschillende rollen en functies die er zijn van mensen die buiten/in de omgeving werken. Het komende jaar wordt gebruikt om daar meer invulling en richting aan te geven.	+
2	Optimaliseren inzet en kwaliteit (online) communicatie-instrumenten.	+	De verbeterde internetpagina wordt voor de zomer opgeleverd. Er is een online stakeholder nieuwsbrief ontwikkeld die tien keer per jaar verschijnt. Er is een internetpagina klimaat gelanceerd. Er wordt ingezet op het professionaliseren en versterken van social media.	+
3	Evalueren Organisatie-Verbeter-Plan.	+	De evaluatie komt op 16 mei in het College van D&H. De "restpunten" van het OVP worden opgenomen in de Organisatie Ontwikkel Agenda, het stuurinstrument voor organisatieontwikkeling in	+

	Doel / gereed in 2017	Score t/m mrt 2017	Toelichting	Prognose dec 17
			2017-2020.	
4	Voltooien professionalisering projectenketen	+/-	Samen met assetmanagement, programmamanagement, projecten, beheer en onderhoud is de organisatie bezig om de samenwerking te verbeteren. Een belangrijk item voor 2017 is het verbeteren van scope-management aan de voorkant van het project en het overdragen aan beheer en onderhoud aan het einde van het project. Het betreft proces- en cultuurelementen, waardoor het eind 2017 nog niet afgelopen is. Ook worden er afspraken met D&H gemaakt over het monitoren van projecten. Op ketenniveau (tot stand komen van een project t/m overdracht) is nog een verbetering noodzakelijk.	+/-
5	Realiseren I&A-samenwerking met Schieland en de Krimpenerwaard.	+	De samenwerking met Schieland en de Krimpenerwaard is formeel gestart per 1-1-2017. De I&A-medewerkers van HHSK zijn in dienst gekomen van Rijnland. Het gezamenlijke team werkt voor twee waterschappen en de dienstverlening verloopt goed. Dit jaar zetten we in op het gaan van 3 naar 2 rekencentra en verbeteren van de beveiliging. Kredietvoorstel voor deze activiteiten komt in de VV van juni.	+
6	Stappen maken voorbereiding Omgevingswet, waaronder Digitaal Stelsel Omgevingswet.	+	Rijnland is druk bezig de eigen organisatie voor te bereiden op de komst van de wet, onder andere wat betreft de nieuwe manier van beleid- en regelgeving en projectvoorbereiding. Ook zorgen we ervoor dat we straks kunnen aansluiten op het Digitaal Stelsel en dat onze data op orde zijn. De voorbereiding doen we zoveel mogelijk met onze externe partners: andere waterschappen, gemeenten en provincies. En we willen het	+

	Doel / gereed in 2017	Score t/m mrt 2017	Toelichting	Prognose dec 17
			bestuur ook goed meenemen, o.a. door de beeldvormende VV van februari (klimaatopgaven & omgevingsvisies).	
7	Uitvoeren en nader uitwerken Energie Efficiency Plan (maatregelen bij programma Waterketen, doelstellingen/effecten zichtbaar bij BOD)	+	<p>In 2016 zijn de rekenregels aangepast en mogen we als aandeelhouder ook het effect van maatregelen genomen door HVC meetellen. Met het meetellen van die effecten komen we naar verwachting eind 2017 uit op 43% energie efficiency en 43% eigen opwekking.</p> <ul style="list-style-type: none"> - opwekking realisatie zonneweide awzi Katwijk is in voorbereiding, verwachte oplevering begin 2018 - pilotproject warmte uit effluent Nieuwveen is bestuurlijk ondertekend en is in de voorbereiding voor uitvoering. - De bouw van het Gemini Windpark is in januari 2015 begonnen. De verwachting is dat het park in juli 2017 volledig opgeleverd wordt. - De VV heeft in de vergadering van maart 2017 besloten om per 2019 elektriciteit van Nederlandse wind in te kopen, waarmee aan het derde EEP-doel (30% CO2-reductie zal per 2021 voldaan worden) 	+
8	Goedkeuring D&H/VV aanpak duurzaam GWW standaard voor projecten.	+	VV besluit is in procedure, komt op 10 mei 2017 op de agenda. Dit besluit zal vervolgens leiden tot toepassen van de Aanpak in de projectclusters.	+
9	Vaststellen beleid omgaan klimaatverandering	+/-	Traject beleidsvorming is gestart. Gezien de wens om interne en externe stakeholders (o.a. VV) intensief te betrekken is op dit moment besluitvorming door de VV gepland voor jan 2018.	+/-
10	Verder ontwikkelen	+	Eind vorig jaar is de procedure rond het innovatiefonds	+

	Doel / gereed in 2017	Score t/m mrt 2017	Toelichting	Prognose dec 17
	innovatiefonds, verder ontwikkelen innovatiecultuur.		<p>verbeterd. In maart 2017 is de nieuwe procedure voor het eerst gevolgd. Vier ideeën werden gepitcht voor onze groep innovatiecoaches en het innovatieplatform. Dit werd als zeer positief ervaren en heeft goede resultaten opgeleverd. Aan één pitch is budget toegekend, voor één pitch is budget toegekend onder voorwaarde van een passende offerte. Voor een derde pitch is duidelijk steun uitgesproken wat geleid heeft tot toekennen van regulier budget. De vierde pitch betrof geen verzoek om budget maar om meedenkkraft, hiervoor zijn concrete afspraken gemaakt.</p> <p>Een plan van aanpak voor innovatie is opgesteld, met twee hoofddoelen: innovatief klimaat en allianties vormen. Voor beide doelen zijn verschillende sporen opgesteld. Deze worden nu nader uitgewerkt en uitgevoerd.</p>	

Overige bestuurlijk relevante zaken binnen het programma BOD

Vernieuwend besturen

De komende tijd ligt het accent van de bestuurlijke werkgroep op het verbeteren van de controlefunctie van de VV door slimmere rapportages, budgetregels en sturingsinstrumenten te ontwikkelen. Een goedgekozen controlepaneel met bijbehorende spelregels geeft overzicht én maakt het mogelijk om meer dan nu te sturen op beleidseffecten in plaats van op projecten en financiële voortgang bovenal.

Vanuit de werkgroep Vernieuwend Besturen is een voorstel gekomen tot o.a. het invoeren van clusterkredieten. Het werken met clusterkredieten moet het eenvoudiger maken voor het bestuur om op hoofdlijnen te sturen en daarnaast zal er meer consistentie komen in de kredietaanvragen. Na het oefenjaar 2017 deelt de organisatie de opgedane ervaringen in de werkgroep vernieuwend besturen. Daarna wordt de verenigde vergadering geïnformeerd over de ervaringen met onder meer clusterkredieten. Het voorstel is op 10 mei 2017 in de VV behandeld.

Calamiteitenorganisatie

Het leren van calamiteiten, en daarmee het sluiten van de PDCA-cyclus, door middel van nazorg en evaluaties heeft in 2017 onze bijzondere aandacht. Alle opschalingen worden geëvalueerd door Rijnlants eigen evaluatorenpool. De evaluatiepunten worden door calamiteitenzorg afgehandeld dan wel uitgezet bij anderen. Iedere opschaling wordt voorts besproken met een coördinator nazorg die de rest-punten binnen de reguliere bedrijfsprocessen belegt. Het proces van de PDCA loopt; de organisatie kan hier nog in groeien en verdere ervaring opdoen.

Veilig werken

Om het veilig werken verder impuls te geven, is het accent begin 2017 gelegd op het opleiden van personeel op het gebied van veiligheid en het strenger handhaven van werkafspraken. Dit heeft onder andere geresulteerd in een opleiding voor veiligheidscoördinatoren dit voorjaar. Daarnaast is er begin mei een managementtraining voor leidinggevenden, om het veiligheidsbesef te vergroten.

De HAZOPs (hazard and operability study, een risico- c.q. storingsanalyse) op de awzi's met ATEX installaties zijn inmiddels afgerond. Uit deze HAZOPs volgt een aantal verbetermaatregelen, die voor een deel nu worden uitgevoerd en voor een deel nog uitgevoerd zullen worden. Een structurele risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) van alle Rijnlandse installaties (o.a. polder- en rioolgemalen) wordt binnenkort gestart.

Digitale Dienstverlening

Van overheden zoals Rijnland wordt verwacht dat zij hun diensten digitaal verlenen. Daarbij worden vijf stappen (plateaus) onderscheiden die gefaseerd worden gerealiseerd. Plateau 0 is de huidige situatie, waarin het zaakgericht werken van het klantcontactteam en vergunningverlening & handhaving is opgenomen. Plateau 1 behelst een samenhangend digitaal dienstenaanbod voor burgers en bedrijven waarbij gebruik wordt gemaakt van verplichte overheidscomponenten (zoals Mijn Overheid). Dat betekent dat alle diensten digitaal beschikbaar zijn. Voor de zeven belangrijkste diensten geldt aanvullend dat het gehele proces digitaal moet verlopen (van aanvraag tot en met afhandeling). Implementatie van dit plateau is in 2017 aan de orde.

We gaan dit jaar voldoen aan de afspraken van de Digitale Overheid 2017 en richten daartoe o.a. een Persoonlijke Internetpagina in voor burgers en bedrijven die contact hebben met het waterschap. De kredietaanvraag volgt in juni, realisatie in de tweede helft van 2017.

De overige plateaus (2, 3 en 4) betreffen respectievelijk het aansluiten op het digitaal stelsel van de Omgevingswet, het actief beschikbaar stellen van openbare gegevens en documenten en zaakgericht werken in ketens van overheden. Implementatie van Plateau 2 is gepland voor 2019. De plateaus 3 en 4 zijn nog niet gepland.

Informatiebeveiliging

Het project informatiebeveiliging is geëindigd met het overdragen van de verantwoordelijkheden voor informatieveiligheid aan de lijnorganisatie. In het jaarlijkse informatiebeveiligingsplan worden te nog nemen maatregelen opgenomen. Voor een aantal specifieke onderdelen (zoals de netwerkbeveiliging) zijn nog gerichte investeringen nodig. De securityboard is opgegaan in de gezamenlijke i-raad met Schieland en de Krimpenerwaard.

Internationale samenwerking

Het Tanzania-project met Dunea is afgesloten. Over een vervolg is gesproken met Waternet maar daar is nog geen nieuw project uit voort gekomen.

De financiering voor het Zuid Afrikaproject KF2 is vrijwel rond.

De besluitvorming over samenwerking Roemenië vindt plaats in het bilaterale Panel Roemenië – Nederland.

Samen met waterschap Noorderzijlvest wil Rijnland gaan samenwerken in een nieuw project in Nicaragua. Subsidieaanvraag loopt.

Vergroten waterbewustzijn

Met een actieve klimaatcommunicatie die bestaat uit stakeholder nieuwsbrief, (social) media campagne, watertafels, publieks-evenementen en internet zetten we ons tot en met de zomer actief in om het waterbewustzijn in ons gebied te vergroten.

Restrisico's

In paragraaf 2.4 staan de relevante restrisico's. Deze kunnen soms positief uitpakken zoals de fiscale afwikkeling van de SBG en de verkoop van grondpercelen. Aandachtspunten zijn BTW-kwesties voor de I&A-samenwerking.

1.5.3 Wat gaat dit kosten in 2017 (in € 1.000)

Exploitatie

Programma BOD	Begroting 2017	Prognose 2017	%
Totale exploitatiekosten	29.676	29.425	99%

De exploitatieprognose ligt iets lager dan begroot, voornamelijk vanwege enigszins lagere deelnemingskosten aan de BSGR.

Investeringsprognose

Programma B.O.D.	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	1.173	1.486	127%

2. Financiën, control en risico's

2.1 Wat is de prognose voor 2017?

2.1.1 Exploitatiebegroting 2017 versus prognose 2017

Op basis van de huidige inzichten verwacht Rijnland over 2017 een positief resultaat van circa € 1,9 mln. De verwachte mutaties ten opzichte van de exploitatiebegroting 2017 staan in de volgende tabel.

Omschrijving Kostensoortgroep (in € 1.000)	Begroting 2017	Prognose 2017 obv Burap-1	Vershil
Lasten:			
Rente en afschrijvingen	58.100	55.700	-2.400
Personeelslasten	55.200	58.100	2.900
Goederen en diensten van derden	73.300	73.690	390
Bijdragen aan derden	14.700	14.700	0
Toevoegingen voorzieningen/onvoorzien	10.700	10.300	-400
Totaal lasten	212.000	212.490	490
Baten:			
Financiële baten	200	200	0
Personeelsbaten	700	700	0
Goederen en diensten aan derden	7.200	7.200	0
Bijdragen van derden	800	960	160
Belastingopbrengsten	188.800	188.800	0
Interne verrekeningen	13.700	15.900	2.200
Totaal baten	211.400	213.760	2.360
Saldo baten en lasten	600	-1.270	-1.870
Onttrekkingen aan reserves	100	100	0
Egalisatie van tarieven	500	500	0
Toevoeging rente aan reserves			
Toevoeging algemene reserves			
Verwacht exploitatieresultaat	0	-1.870	-1.870

-/- = overschot, +/+ = nadeel

Rente- en afschrijvingen (-/- € 2,4 mln)

Per saldo dalen de kapitaallasten ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit heeft de volgende oorzaken:

- De rentelasten zijn met € 1,8 mln verlaagd als gevolg van de aanhoudende en nog steeds historisch lage geld- en kapitaalmarktrente. De grootste afgesloten langgeldlening voor dit jaar heeft een rentepercentage van 1,05%, terwijl in de begroting was gerekend met 2,0%.
- De verhoging van de kredietdrempel van € 50.000 naar € 100.000 met terugwerkende kracht (VV-besluit bij vaststelling houdbare schuldpositie 28-3-2017) leidt tot een kleine daling van de kapitaallasten, doordat de betreffende assets reeds waren meegenomen in de begroting 2017 (-/- € 0,6 mln).

De fiscale afwikkeling van de SBG – de voormalige 'BTW stichting voor Rijnlandse werken' heeft geleid tot een afspraak met de Belastingdienst en zal vanaf de tweede burap leiden tot een bescheiden daling van kapitaallasten voor enkele tientallen zuiveringstechnische werken in 2017.

Personeelslasten (+/+ € 2,9 mln)

De geprognosticeerde personele kosten zijn conform de begrotingskaders. Rijnland verantwoordt de personele kosten voor investeringsprojecten via de exploitatierekening, de zogeheten geactiveerde personele kosten. Deze werkwijze is budgetneutraal voor ieder begrotingsjaar.

Deze geactiveerde kosten worden namelijk gedekt door eerder vastgestelde kredietvoorstellen en zijn als baten zichtbaar onder 'interne verrekeningen' als geactiveerde personele kosten. De prognose leidt tot meer geactiveerde personele kosten dan begroot (+/+ € 2,5 mln), wat per saldo voor 2017 budgetneutraal is (hogere baat onder 'interne verrekeningen' van € 2,5 mln).

Een soortgelijke werkwijze is gehanteerd voor de inhuur van projectmedewerkers voor baggerwerken (+/+ € 0,4 mln). Deze inhuur wordt gefinancierd door de storting in de baggervoorziening te verlagen.

Goederen en diensten van derden / bijdragen aan derden (+/+ € 0,4 mln)

Ondanks diverse renovaties op de awzi's zullen de kosten voor slibafvoer en aanverwante activiteiten per saldo € 0,2 mln lager uitpakken. Op de awzi Katwijk zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk voor € 0,9 mln. De awzi wordt momenteel voor € 6,9 mln gerenoveerd en tijdens de verbouwing ontstond de noodzaak voor (extra) werkzaamheden. Zo is het absoluut noodzakelijk dat de bassins worden leeggemaakt en gereinigd. De nadere inspectie van het leegmaken en reinigen van de bassins leidde tot het inzicht dat er sprake was veel achterstallig onderhoud. Het DT besloot om deze extra werkzaamheden uit de exploitatierekening te financieren. Als (project)beheersmaatregel is besloten om vanaf 2018 dergelijke werkzaamheden structureel uit de exploitatie te financieren en niet meer via het krediet.

Samen met Delfland verzorgt Rijnland het zogeheten aanhaken van een bedrijf in Zoetermeer op de awzi Harnaschpolder. Dit leidt tot een lagere Rijnlandse bijdrage in de afvalwaterkosten van Delfland van € 0,14 mln.

De BSGR heeft over 2016 een overschot in de Rijnlandse deelnemingskosten gemeld van € 0,24 mln. Dit bedrag wordt in mindering gebracht op de deelnemingskosten van 2017.

Toevoegingen voorzieningen (-/- € 0,4 mln)

De storting in de voorziening voor baggerwerken is met € 0,4 mln verlaagd. Deze verlaging wordt aangewend voor de inhuur van projectmedewerkers voor baggerwerken. Het betreft een boekhoudkundige correctie. Zie verder onder 'personeelslasten'.

Opbrengst goederen en diensten van derden /bijdragen derden (+/+ € 0,2 mln)

Van de gemeente Alphen is € 0,16 mln ontvangen als tegemoetkoming in de kosten destijds voor het Julianabrugincident.

Interne verrekeningen (+/+ € 2,2 mln)

Naast een licht lagere bouwrente (-/- € 0,3 mln) is sprake van substantieel meer geactiveerde personele lasten (+/+ € 2,5 mln). Zie verder onder 'kapitaallasten' en 'personeelslasten'.

2.1.2 Investeringsprojecten (in € 1.000)

In de volgende tabel staat het begrote en geprognosticeerde investeringsvolume over 2017.

Totaal programma's	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	133.784	129.264	97%
Concernbrede korting begroting 2016	14.660		
Directiekorting	nvt	10.141	
Totale bruto-investeringen (incl kortingen)	119.123	119.123	100%

Het totaal van de geprognosticeerde investeringsuitgaven komt per saldo uit op wat begroot is. Een toelichting op de mutaties per programma staat in het vorige hoofdstuk.

2.1.3 Belangrijke clusterkredietmutaties

In het kader van vernieuwend besturen ontvangt de vv iedere burap een overzicht van de projectscopewijzigingen die hebben geleid tot een inzet van de clusterrisicoreserve of een gelijksoortige mutatie. De genoemde scopewijzigingen vallen binnen de kaders van het krediet en zijn bedoeld als informatie en verantwoording achteraf. In de eerste drie maanden was sprake van één relevante scopewijziging ten laten van de betreffende clusterrisicoreserve.

Scopewijzigingen met consequenties voor de clusterrisicoreserve

	Projectcluster	Programma	Portefeuillehouder	Scopewijziging	Toelichting
1	Awzi Velsen	Waterketen	Haan	Aanvullende werkzaamheden voor atex en de zogeheten A-trap	De zogeheten A-trap, een stap in het zuiveringsproces, vergt meerwerk, net als diverse aanvullende atex-gerelateerde werkzaamheden en de aanleg van verlichting.

2.2 Renteontwikkelingen

Rijnland heeft in 2017 een kasgeldlimiet van € 48,8 mln. Dit is het maximale bedrag dat met kort geld gefinancierd mag worden. Overschrijdingen van deze limiet kunnen worden voorkomen door het afsluiten van langgeldleningen. Rekeninghoudend met de in deze bestuursrapportage opgenomen prognoses voor de investeringsuitgaven, het rekeningresultaat en een geactualiseerde liquiditeitsprognose zijn er voor 2017 langgeldleningen nodig tot een bedrag van € 90 mln. Dit is € 3 mln lager dan waarmee in de begroting rekening is gehouden (€ 93 mln tegen een rentepercentage van 2%). Eind april heeft Rijnland een langgeldlening aangetrokken van € 90 mln tegen 1,05%.

Tot en met maart 2017 is voor het financieren van de investeringen met kortgeld naast de beschikbare financieringsruimte van de rekening-courant van de NWB (huidig rentepercentage 0,1) gebruik gemaakt van 3 kasgeldleningen bij de NWB met een gemiddeld bedrag van € 70 mln en een looptijd van één maand. Het rentepercentage van deze kasgeldleningen is gemiddeld 0,36 negatief. In de begroting 2017 is rekening gehouden met een rentepercentage van 0,0 voor rente kortgeld.

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is in 2017 niet overschreden. Bij een overschrijding van dit drempel bedrag moeten overtollige gelden conform de regeling schatkistbankieren gestort worden in 's Rijks schatkist. Het risicoprofiel van de Rijnlandse financiering kan als laag worden gekenschetst. In de bestaande leningenportefeuille vaste schuld bevindt zich geen enkele lening met de mogelijkheid van renteherziening tijdens de looptijd.

2.3 Personele informatie

Formatie

De begrote c.q. toegestane vaste formatie over 2017 is 630,6 fte. Dit is inclusief de 1,4 fte voor de Participatiewet, de 15 extra fte en 10 fte i.v.m. de I&A-samenwerking. De voor 2017 totaal benodigde inhuur is begroot op 42,0 fte.

Bij de personele invulling worden door de organisatie steeds keuzes gemaakt welke vacatures worden ingevuld en welke niet en waar inhuur plaats gaat hebben en waar niet. Deze afweging blijkt nodig om enerzijds te voldoen aan alle bestuurlijke opgaven en anderzijds zoveel mogelijk in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en inzichten. Dat gaat bijvoorbeeld over een grotere vraag voor omgevingsgerichtheid en de

---

klimateverandering en meer inzicht in de onderhoudsbehoefte op basis van assetmanagement.

De afweging leidde er aanvankelijk toe dat het totaal beschikbare personele budget bij invulling van alle vacatures overschreden zou worden. Dit is aanleiding voor de directie geweest om een vacaturestop af te kondigen en de prognose voor personele kosten op het niveau van de begroting 2017 te houden.

Ziekteverzuim

Het jaargemiddelde van het ziekteverzuim is 4,6%. Over de eerste drie maanden belooft het ziekteverzuim 5,5%. Dit is hoger dan het streefpercentage en wordt verklaard door de gebruikelijke doch langdurigere griepgolf gedurende de wintermaanden.

Participatiewet

Het aantrekken van medewerkers die vallen in de doelgroep van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of een beperking verloopt succesvol. Rijnland voldoet daarmee nog steeds aan de wettelijke afspraken. Op dit moment heeft Rijnland vier medewerkers in dienst vanuit de Participatiewet.

2.4 Restrisico's en control

2.4.1 Interne controles (rechtmatigheid) en audits (doelmatigheid, doeltreffendheid) en rekenkamercommissie

De leden van de rekenkamercommissie zijn op 1 februari 2017 benoemd door de verenigde vergadering. Het eerste onderzoek is: informatiepositie van de VV bij de jaarstukken van Rijnland. Het onderzoek is gestart in april 2017. Op 21 juni 2017 wordt aan de VV gerapporteerd.

In het eerste kwartaal heeft de organisatie interne controles uitgevoerd die nog betrekking hadden op 2016. Deze vormden mede de basis voor het werk van de accountant en droegen bij aan de goedkeurende verklaring voor de financiële rechtmatigheid. De eerste interne controle over 2017 start eind juni. Het zwaartepunt ligt in de laatste maanden van 2017.

Uit prioriteitsoverwegingen zullen in principe gedurende 2017 geen grote audits of doelmatigheidsonderzoeken worden uitgevoerd. Een hogere prioriteit heeft de verbetering van het sturingsinstrumentarium, zoals de A3-werkwijze toepassen en controlepanelen of dashboards uitwerken. De audit-aandacht gaat uit naar projectenscans, inclusief extra aandacht voor VAT-kosten en nacalculaties.

2.4.2 Stand van zaken risicoparagraaf programmabegroting 2017

Mede ook door het geprognosticeerde exploitatieoverschot is de bijgestelde exploitatiebegroting na deze burap voldoende robuust om de eventuele consequenties van de volgende 'restrisico's te dekken.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose 2017
1	Onzeker economisch klimaat (Pluckel) Hoewel de economie steeds meer lichtpuntjes toont, is het inschatten van rentelasten, energieprijzen e.d. een hachelijke zaak. Rijnland is een kapitaalintensieve organisatie en daarmee gevoelig voor rentefluctuaties.	Hoewel het economische klimaat steeds minder voorspelbaar wordt, pakt een en ander voor Rijnland vooralsnog redelijk goed uit. De rentelasten zijn bijvoorbeeld lager dan begroot.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose 2017
2	<p>Korting/onvoorzien investeringsramingen (allen) Rijnland vaart scherper aan de wind qua investeringsramingen. Rijnland hanteert in dit kader een zogeheten kapitaallastenkorting van 10% (2017: € 0,8 mln). Het negatieve risico is dat deze korting te hoog kan zijn.</p>	<p>Zowel de feitelijke investeringsuitgaven als de afschrijvingen liggen binnen de bandbreedtes van de begroting.</p>
3	<p>Niet voorziene ontwikkelingen bij verbonden partijen (diverse poho's) Rijnland werkt samen met acht verbonden partijen en meerdere samenwerkingsverbanden. De samenwerkingsverbanden kunnen om uiteenlopende redenen onder druk komen te staan. Zo wordt de bijdrage aan de BSGR vanaf 2018 substantieel hoger, vergt de ontmanteling van MeerGrond extra aandacht en is Aquon bezig met een strategiewijziging.</p>	<p>De ontwikkelingen bij Aquon zullen later dit jaar in de VV worden behandeld. De BSGR sloot 2016 af met een positief saldo voor Rijnland van € 0,24 mln. De fiscale afwikkeling van de SBG vindt in de tweede helft van 2017 plaats met waarschijnlijk een batig, niet begroot saldo.</p>
4	<p>Grondwateroverlast aan kust Noordwijk (Langeslag) In 2013 is de kustversterking Noordwijk opgeleverd. Een werk dat zich kenmerkt door de zogeheten dijk-in-duin constructie. Inmiddels is gebleken dat dit werk bij heeft gedragen in grondwateroverlast in een aantal kelders van bewoners en bedrijven in Noordwijk.</p>	<p>Gedurende 2016 hebben enkele tientallen bewoners een verzoek tot nadeelcompensatie dan wel schadevergoeding ingediend. Deze zijn in behandeling gesteld bij de Schadeadvies-commissie. De commissie onderzoekt of deze verzoeken moeten worden toegewezen, en zo ja, in hoeverre welke claim waar thuis hoort. Qua financiering is Rijnland nog steeds met het HWBP in onderhandeling voor een bijdrage in de bijbehorende uitgaven. De in najaar 2016 gerealiseerde drain in de boulevard van Noordwijk functioneert niet. De drain is op ongebruikelijk grote diepte gelegd met een bijzondere boortechniek. Tot eind van 2017 zal onderzoek gedaan worden naar oorzaken, aansprakelijkheden en nieuwe oplossingsmogelijkheden. In de tussentijd is er geen grondwateroverlast omdat een tijdelijke pompvoorziening in stand blijft.</p>
5	<p>PFOS-sanering (Doornbos) Vanwege het blusmiddelincident op Schiphol in de zomer van 2008 is de bodem onder vijf opslagbassins, waarin tijdelijk blusmiddel bevattend water is opgeslagen, vervuild met PFOS. Hoewel Rijnland zichzelf niet verantwoordelijk acht, heeft op 17 juli 2014 de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het beroep tegen de bestuursdwang die Rijnland was opgelegd voor de slibsanering ongegrond verklaard.</p>	<p>De verontreiniging onder de bassins wordt nog altijd beheerst zodat de verontreiniging zich niet verder verspreidt. Gebiedsspecifiek beleid is er nog altijd niet. Rijnland verwacht zomer van 2017 meer duidelijkheid over gebiedsspecifiek beleid en de (on)mogelijkheden over hergebruik van de verontreinigde grond.</p>
6	<p>Financiering te herstellen calamiteiten (allen) Jaarlijks heeft Rijnland te maken met diverse en uiteenlopende calamiteiten. De oorzaken kunnen zowel extern als intern zijn. De bestrijding en het herstel naar de oorspronkelijke of gewenste situatie vergt een noodzakelijke financiering die vaak niet begroot is. Persleidingbreuken en piekbuien zijn hiervan terugkerende voorbeelden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De gemaakte kosten voor het kranenincident van Alphen aan den Rijn van augustus vorig jaar zijn inmiddels in zijn geheel ontvangen. • De voorgedane hoosbuien begin 2017 hebben voor enige overlast gezorgd, maar konden worden aangepakt met de gebruikelijke personele inzet en met beperkte materiële gevolgen voor Rijnland. • De financiële gevolgen van het herstel van de calamiteuze situatie op de awzi Aalsmeer was beperkt.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose 2017
7	<p>Mate van zekerheid (extra) opbrengsten (Pluckel)</p> <p>Rijnland heeft gerekend met extra opbrengsten gedurende 2017 als gevolg van o.a. enkele boekwinsten van te verkopen eigendommen. Ook hier is sprake van een kans op meer- of minderopbrengsten.</p>	<p>Rijnland is over enkele grote grondpercelen in onderhandeling met projectontwikkelaars. De verwachting is dat mogelijke resultaten in het najaar van 2017 aan de VV kunnen worden voorgelegd.</p>
8	<p>Kans op overschrijdingen budget beheer en onderhoud (Haan, Langeslag)</p> <p>Eind 2016 beschikt Rijnland over een zo volledig mogelijk beeld van de onderhoudstoestand van zuiveringstechnische werken. De te verwerven inzichten waren nog niet geheel verwerkt in deze begroting en kunnen leiden tot hogere beheer- en onderhoudskosten doordat bijvoorbeeld installaties meer correctief onderhoud nodig hebben, langer open moeten blijven. Verder kunnen de verbouwingen aan de awzi's de effluentkwaliteit in 2017 negatief beïnvloeden, wat overigens door verruiming van de juridische kaders mede wordt ondervangen.</p>	<p>Het exploitatiebudget voor onderhoudskosten is ten opzichte van 2016 verhoogd en wordt door de organisatie als voldoende robuust beschouwd. Het gros van onderhoud in de waterketen is correctief onderhoud. Inzicht en overzicht groeit door verrichte conditiemetingen.</p> <p>De effluentkwaliteit van vier van de 22 awzi's voldoet niet continue aan de eisen. Rijnland neemt aanvullende maatregelen om de gevolgen van storingen op te vangen.</p>
9	<p>Juridische risico's (meerdere poho's)</p> <p>Rijnland heeft in 2016 diverse rechtszaken c.q. juridische risico's lopen. In bijna alle gevallen is sprake van los van elkaar staande incidenten en lopen (hogere) beroepen, zoals:</p> <p>a) Kustversterkingen in Katwijk en Noordwijk kans op claims op nadeelcompensatie.</p> <p>b) Gerechtelijke procedures opstalrechten;</p>	<p>a) <i>Nadeelcompensatie:</i></p> <p>Voor het Kustwerk Katwijk zijn tot nu toe circa 50 nadeelcompensatie-verzoeken ingediend. Een klein deel is afgehandeld, de overige zijn in behandeling bij de Schadeadvies-commissie. Omdat een deel van de schadeverzoeken mede betrekking heeft op de bouw van de parkeergarage, beoordeelt de commissie tevens de schadetoerekening naar de gemeente Katwijk. Voor zover de schade toe te rekenen is aan het kustwerk, wordt dit via het HWBP gefinancierd.</p> <p>b) <i>'Opstalrechten':</i></p> <p>De Hoge Raad heeft uitspraak gedaan en Rijnland op nagenoeg alle punten in het gelijk gesteld. In het voorjaar van 2017 zal naar verwachting verder geprocedeerd worden, maar een en ander geen risico's van enige omvang met zich mee zal brengen.</p> <p>c. <i>Overige arbitragezaken:</i></p> <p>De meest in het oog springende arbitragezaken in 2016 betroffen kwesties met aannemers over een maaibestek (H'meer), faillissement aannemer kadverbeteringen en een baggerbestek (Bloemendaal). De gevolgen hiervan zijn of nog niet zichtbaar voor 2016 of bleven al met al beperkt.</p>
10	<p>BTW (Pluckel)</p> <p>Op 1 januari 2016 zijn Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard een gezamenlijke financiële administratie gestart. Hierbij wordt het leerstuk 'kosten voor gemene rekening' toegepast om geen BTW in rekening te hoeven brengen over kosten (met name om loonkosten) die niet eerder met BTW belast waren. Op dezelfde basis is een samenwerking op I&A-gebied gestart per 1 januari 2017. De belastingdienst had nog geen definitieve goedkeuring verleend voor de toepassing hiervan.</p>	<p>De situatie kan ontstaan dat Rijnland BTW aan Schieland en de Krimpenerwaard in rekening moet brengen voor de I&A-samenwerking. Dit brengt een jaarlijkse kostenverhoging van ca. € 0,2 mln met zich mee. De belastingdienst doet voor de zomer van 2017 uitspraak hierover.</p>

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose 2017
11	<p>Tariefdifferentiatie wegen (Pluckel)</p> <p>Een risico dat de verdeling van waterschapslasten raakt is de uitspraak van de rechtbank Overijssel over verharde openbare wegen (28-12-2016). De uitspraak is dat de tariefdifferentiatie voor ongebouwd wegen zich alleen mag uitstrekken over verharde weggedeelten, en niet zoals nu inclusief onverharde gedeeltes. Dit zou betekenen dat de belastingcategorie overig ongebouwd een deel van de waterschapsbelastingen van de wegeigenaren voor zijn rekening moet nemen, wat kan leiden tot een tariefsverhoging van ca. 10% voor ongebouwd overig. Waterschap Zuiderzeeland heeft hoger beroep aangetekend.</p>	<p>Omdat het niet ondenkbeeldig is dat wegbeheerders als gevolg van de uitspraak met ingang van 2017 bezwaar tegen hun belastingaanslag zullen maken, breekt voor de waterschappen een periode van onzekerheid over de belastingopbrengsten aan. Een passende maatregel in relatie tot dit risico zou zijn het treffen van een financiële voorziening bij de jaarrekening 2017 om de kosten van een eventuele negatieve uitspraak in hoger beroep te kunnen dekken. Via de buraps informeren wij u hierover.</p>

2.5 Verbonden partijen

De stand van zaken en verwachtingen zijn in bijlage 2 per verbonden partij nader toegelicht.

---

3. Toetsing

Via de Buraps informeert het college de VV over de voortgang, de afwijkingen en de bijzonderheden ten opzichte van de Programmabegroting 2017. De bijdragen voor deze bestuursrapportage zijn geconsolideerd en getoetst aan de vastgestelde kaders en het beleid.

3.1 Toetsingskaders

De uitkomsten van de Burap moeten passen binnen de toetsingskaders van:

1. de in november 2016 vastgestelde programmabegroting 2017;
2. financiële beleidskaders en budgettaire uitgangspunten;
3. de wettelijke vereisten uit de waterschapswet (artikel 108) die zijn vertaald naar Rijnlands verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (VV 5-11-2008).
4. Eventuele door de VV goedgekeurde afwijkingen van de programmabegroting 2017

Ad 2: de **financiële beleidskaders** bestaan onder meer uit:

- a. Nota Weerstandscapaciteit en risicobeheersing;
- b. Kostentoedelingsverordening;
- c. Specifieke financiële regelingen en verordeningen, o.a. de nota vaste activa, nota reserves en voorzieningen;
- d. Overige budgettaire uitgangspunten.

Ad 3: de betreffende artikelen uit de "**verordening** beleids- en verantwoordingsfunctie van het Hoogheemraadschap van Rijnland" zijn artikel 7 tot en met 9. De essentie hiervan is dat het college de VV informeert in hoeverre doelstellingen, prestaties en middelen op koers liggen en of bijsturing of begrotingswijzigingen noodzakelijk zijn.

3.2 Bevindingen en conclusies van de toetsing op de verordening

1. Bereikte en te bereiken prestaties, doelstellingen en effecten, toetsbaar op doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 7.1)

Op basis van deze Burap is de VV in de gelegenheid om per programma en concernbreed een inschatting te maken in hoeverre de doelstellingen en prestaties uit de programmabegroting 2017 worden bereikt. Een plus-score bijvoorbeeld geeft aan dat de activiteit conform de begroting wordt gerealiseerd (hoofdstuk 1).

Voortgang 2017 soms tegenstrijdig met doorkijk naar 2018 en verder

Tijdens het opstellen en de voorbespreking werd geconstateerd dat een letterlijke invulling van de burap ('liggen we op koers voor de begrotingsdoelstellingen?') een niet volledig beeld geeft. Zo blijken meerdere activiteiten weliswaar gedurende 2017 'op koers' te liggen, maar staat de langetermijndoelstelling (2018 en verder) onder druk. Een voorbeeld betreft de KRW-doelstellingen; ondanks de positieve voortgangresultaten in 2017 blijken de langetermijndoelstellingen op basis van de huidige afspraken niet (tijdig) te worden gehaald. Dit betekent dat de huidige afspraken ter discussie staan, wat in het Meerjarenperspectief 2018-2021 aan de orde komt.

Vanuit de organisatie is voorgesteld om in iedere burap een 'doorkijkscore' naar latere jaren op te nemen, naast de prognose voor het lopende jaar. Een dergelijke early warning indicator is overigens ook in het midtermreview opgenomen. De globale doorkijkscore op programmaniveau ziet er als volgt uit:

Programma	Prognose 2017	Prognose 2018 e.v.
Waterveiligheid	Op schema	Op schema
Voldoende water	Op schema	Behoeft enige aandacht
Schoon en gezond water	Op schema	Behoeft aandacht
Waterketen	Behoeft aandacht	Behoeft aandacht

Toelichting:

- *Waterveiligheid:*
Eind 2021 voldoet 65% van de regionale keringen aan de provinciale norm. In 2030 moet dit 100% zijn. Rijnland behoort door de snellere klimaatverandering 30 kilometer extra te renoveren voor 2030, wat neerkomt op gemiddeld 2,5 km per jaar. Dit komt in het MJP aan bod. Van belang is dat de toetsing van objecten in regionale keringen tot aanvullende inzichten kan leiden.
- *Voldoende water:*
Zowel vanwege de snellere klimaatverandering (zie "boezemstudie") als voortschrijdend inzicht in asset management zal de opgave enigszins groter zijn dan vastgelegd in de huidige afspraken. Dit betekent van Rijnland een grotere inspanning om de KRW-lichamen te laten voldoen aan de normen.
- *Schoon en gezond water:*
Dit programma heeft extra aandacht, deels doordat het relatief lang duurt voordat de getroffen maatregelen het gewenste effect hebben, daarnaast hebben waterschappen maar in beperkte mate instrumenten in handen om eigenstandig de waterkwaliteit te veranderen. We zijn afhankelijk van effectieve samenwerking met anderen.
- *Waterketen:*
Voortschrijdend inzicht in de waterketenassets leidt tot een grotere uitgave om de basis op orde te krijgen.

Het actiepunt 'behoeft aandacht' is in het MJP 2018-2021 nader uitgewerkt. Oplossingsrichtingen zijn extra middelen inzetten, dialoog zoeken met de externe 'normstellers' over deadlines en invulling van de maatregelen en/of de (financiële) kaders uit de 'driehoek' herzien.

Prognose personele kosten

Najaar 2017 zijn de inzichten uit het strategische personeelsplan bekend. Mede in afwachting hiervan is besloten om de geprognosticeerde personele kosten vooralsnog gelijk te houden aan de begroting. Een en ander was eveneens aanleiding voor een vacaturestop per eind april 2017. Slechts met expliciete toestemming van de directie kunnen nog medewerkers worden geworven. Zodra het strategisch personeelsplan inzicht verschaft volgt een VV-voorstel voor een structurele oplossing van het werkpakket in relatie tot personeel.

De werkgroep Vernieuwend Besturen experimenteert met een controlepaneel van (betere) succes- en prestatie-indicatoren. De effecten hiervan zullen aan de VV worden voorgelegd en in de P&C-cyclus worden opgenomen, zo mogelijk vanaf de programmabegroting 2018.

Naast kpi's is er op concernbreed niveau sinds 2016 een helder en eenvoudig kader: in geval van significante afwijkingen is het motto 'komt er iets bij, dan moet er ook [elders] iets af'. Dit motto wordt vaker consequent meegenomen, maar is nog niet een vanzelfsprekendheid.

2. (Netto) exploitatiekosten en investeringsuitgaven per programma (art. 7.2)

Deze zijn in de voorgaande hoofdstukken weergegeven per programma. Zowel concernbreed als per programma zijn geen (geprognosticeerde) overschrijdingen geconstateerd. Een uitzondering betreft de eerdergenoemde personele kosten en de vacaturestop als bijbehorende maatregel.

3a. Afwijkingen van betekenende mate van prestaties en doelstellingen, per programma en concernbreed (art. 9.1, 9.4)

De in de vorige hoofdstukken gesignaleerde 'minnen' en 'plusminnen' bieden de VV inzicht in de relevante afwijkingen van doelstellingen e.d. ten opzichte van de programmabegroting 2017.

Verder is getoetst in hoeverre de door de VV in 2017 goedgekeurde (totaal)kredieten passen binnen de toetsingskaders. Deze zijn in drie categorieën verdeeld:

1. Kredieten passend binnen de kaders van de programmabegroting 2017.
2. Kredieten die niet in de programmabegroting 2017 waren geraamd.
3. Kredieten die significant hoger zijn dan de programmabegroting 2017.

In de VV's van januari tot en met mei 2017 zijn in totaal 11 kredieten vastgesteld. De toetsing 'achteraf' van de verleende kredieten is als volgt:

Verstreckte (verzamel)kredieten 2017 (januari t/m mei VV)		Aantal
1	Binnen kaders programmabegroting 2017	8
2	Kredieten die niet in de programmabegroting 2017 waren geraamd	1
3	Kredieten die significant hoger zijn dan de programmabegroting 2017	2
	Totaal	11

Het merendeel van de dit jaar door de vv goedgekeurde kredieten was conform de begroting. Het krediet voor de regionale klimaatconferenties was weliswaar niet begroot, maar wordt gefinancierd uit de bestemmingsreserve 'klimaatcampagne' die op zijn beurt wordt gedekt door het jaarrekeningresultaat uit 2016. Verder vallen de kredietramingen van twee waterketenclusters hoger uit dan begroot.

3b. Afwijkingen van betekenende mate van ingezette en in te zetten middelen, per programma en concernbreed (art. 7.2, 7.3, 9.5, 9.6)

De financiële afwijkingen, zowel in de exploitatie als bij investeringsuitgaven, zijn per programma en concernbreed in de voorgaande hoofdstukken uiteengezet.

4. Overschrijdingen nettokosten exploitatie > 10%

Er zijn geen feitelijke overschrijdingen in de exploitatiekosten, zowel per programma als concernbreed. De post onvoorzien is tot nu toe niet gebruikt.

5. Overschrijdingen goedgekeurde kredieten

Tot en met maart 2017 zijn er geen feitelijke kredietoverschrijdingen van investeringsprojecten. Er zijn op projectniveau met andere woorden geen overschrijdingen boven de grens van 10% of € 0,5 mln. Zes kleinere projecten kennen een overschrijding binnen deze marges.

6. Onderschrijdingen goedgekeurde kredieten

Het projectcluster met de grootste kredietruimte betreft de voormalige stedelijke waterplannen. De definitieve afwikkeling is – net als deze burap - geagendeerd voor de vv van 21 juni 2017. De insteek is dat deze plannen vervangen worden door een strategische agenda met een (jaarlijks) krediet.

Eerder is gemeld dat de renovatie voor awzi Leiden zuidwest eindigt met een kredietruimte van € 0,7 mln.

Bijlage 1. Legenda projectclusterscores

De volgende tabel geeft een toelichting op de scores van de projectprestaties. Deze scores zijn oorspronkelijk van toepassing op individuele projecten en niet zozeer op projectclusters. Het clusteren of bundelen van deze scores naar één projectcluster is een mix van expert judgement door de opdrachtgevers en de projectorganisatie, waar nodig in samenspraak met de portefeuillehouder.

Algemene Voortgang Indicator (AVI)	Een weloverwogen gemiddelde van een serie indicatoren: Groen: Alle indicatoren zijn groen of O, I en K zijn geel Geel: Eén van de indicatoren T, U, G of R zijn geel of O, I en K zijn rood Rood: Twee van de indicatoren T, U, G of R zijn rood.
T(ijd)	Groen : Voortgang conform afgesproken mijlpalen OG én eindmijlpaal (oplevering) wordt gehaald. Geel: Voortgang afgesproken mijlpalen dreigt niet gehaald te worden, maar eindmijlpaal wordt gehaald. Rood: Eindmijlpaal wordt niet gehaald of er is geen actuele planning opgesteld.
G(eld)	Groen: project wordt binnen het totale gevoteerde krediet +/- 5% of max € 250 ke uitgevoerd Geel: project wordt uitgevoerd binnen de totale gevoteerde krediet +/- 10 % of max 500 ke uitgevoerd. Rood: Mogelijke overschrijding en noodzaak voor een aanvullend of teruggave van krediet.
O rganisatie)	Groen: Projectbezetting is op orde en binnen begrootte aantal uren (in aantallen uren). Geel: Capaciteit dreigt niet beschikbaar te zijn en kleine overschrijding op geraamde uren (in aantallen uren). Rood: Capaciteit niet beschikbaar en/of significante overschrijding op aantal uren.
I(nformatie)	Groen: De systemen (Corsa en Prosa) zijn up to date Geel: De systemen (Corsa en Prosa) dreigen niet up to date te zijn Rood: De systemen (Corsa en Prosa) zijn niet up to date.
K(waliteit)	Groen: Het project wordt opgeleverd zoals in de scope staat. Geel: Het project dreigt niet te worden opgeleverd zoals in de scope staat. Rood: Het project wordt niet opgeleverd zoals in de scope staat.
R(isico)	Groen: De endogene risico's van het project zijn geïnventariseerd en beheersmaatregelen worden gemonitord. Post onvoorzien is toereikend om de risico's te dekken. Geel: Risico('s) dreigen op te treden ondanks de (geïmplementeerde) beheersmaatregelen en/of post onvoorzien dreigt te overschrijden. Rood: De endogene risico('s) van het project zijn opgetreden en hebben invloed op de scope van het project en/of post onvoorzien wordt overschreden.

Bijlage 2. Stand van zaken en verwachtingen verbonden partijen

I. GR Slibverwerking 2009 (als aandeelhouder in HVC)	
Naam	GR Slibverwerking 2009
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Voorzieningszekerheid slibverwerking op een duurzame wijze tegen een aanvaardbare prijs. Zie ook toetsingskader opt-outregeling HVC. Vastgesteld in de VV van 26-1-2011.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie en daardoor kosten beperken en op termijn opbrengsten te genereren. Met een grote partner als HVC vermindert de kwetsbaarheid van het slibverwerkingsproces. Met HVC kunnen duurzaamheids- en efficiencydoelstellingen gerealiseerd worden waarvoor de 5 waterschappen alleen te klein zijn en niet de kennis en ervaring voor kunnen mobiliseren.
Bestuur en evt. toezicht	Dagelijks bestuur bestaande uit db-leden van deelnemende waterschappen met een voorzitter van Rijnland. Toezicht op HVC door een Raad van commissarissen met 8 leden, waaronder 1 commissaris expliciet namens de waterschappen.
Jaar van oprichting/instelling	GR vanaf 2009
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in algemeen en dagelijks bestuur.
Algemene doelstelling / businesscase	Voorzieningszekerheid slibverwerking op een duurzame wijze tegen een aanvaardbare prijs. Zie ook toetsingskader opt-outregeling HVC. Vastgesteld in VV van 26-1-2011.
Beoogde resultaten voor 2017	Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie: voorbereiden fosfaatterugwinning op realisatie met ingang van 2018. Zorgen voor gematigde tariefsontwikkeling en een onderbezettingsverlies beperken.
Gerealiseerde resultaten 2017	De resultaten over 2016 zijn nog niet gepubliceerd, maar dit zal voorafgaand aan de aandeelhoudersvergadering op korte termijn gebeuren.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 0 (eind 2016)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,05 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang	Deelneming in HVC via GR € 11.345
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

II. NWB

Naam	Nederlandse Waterschapsbank
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naanloze vennootschap
Wat levert het Rijnland op als klant	De aandelen van de NWB zijn voor 81% in handen van de waterschappen, waaronder Rijnland. Hiermee is Rijnland verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Vanwege de economische crisis zijn er strengere internationale richtlijnen (Basel-3) waardoor voorlopig geen dividend aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd). Voorheen was dit wel het geval en een extra motivatie om een aandelenpakket aan te houden. Gezien de winstgevendheid van de bank komt dividenduitkering vanaf 2018 weer in zicht. De NWB opereert op een traditionele manier met een laag risicoprofiel en is daarmee een bovengemiddeld betrouwbare financier. Dit draagt bij aan een stabiele renteontwikkeling.
Bestuur en evt. toezicht	Driehoofdige directie, onder toezicht van Raad van commissarissen met 8 leden.
Jaar van oprichting/instelling Vertegenwoordiging Rijnland	1953 (na de watersnoodramp) Hoogheemraad in Algemene vergadering van Aandeelhouders
Algemene doelstelling / businesscase	De aandelen van de NWB zijn voor 81% in handen van de waterschappen, waaronder Rijnland. Hiermee is Rijnland verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten.
Beoogde resultaten voor 2017	Het voldoen aan Basel 3-normering (eigen vermogen) per 1 januari 2019. Hiervoor aanvullend hybride vermogen aantrekken (eigen/vreemd vermogen met een gemengd karakter). Er is al hybride vermogen aangetrokken van provincies om aan de Basel 3-norm te voldoen maar dit is nog niet toereikend.
Gerealiseerde resultaten 2017	Het jaarverslag over 2016 wordt begin april 2017 gepubliceerd. De nettowinst is gestegen. Een zorg blijft het voldoen aan de kapitaaleisen uit Basel-3. In het huidige tempo gaat de opbouw te langzaam. Er wordt vertrouwd op de lobby richting Brussel dat voor publieke banken een verlicht regime gaat gelden. Gezien de onzekere uitkomst wordt het hervatten van dividenduitkeringen 2018 ook minder zeker. Mogelijk is ook in 2018 nog inhouding van winst nodig om eigen vermogen op te bouwen. De kapitaaleis wordt per 1 januari 2019 geëffectueerd.
Eigen vermogen (peildatum) Vreemd vermogen (peildatum)	€ 1.507 mln (eind 2016) € 92.581 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang	Deelneming € 825.000, vanaf 2012 tot nader order geen dividenduitkering meer vanwege vereiste vermogensopbouw op grond van Basel-3. Met ingang 2018 komt dividenduitkering weer geleidelijk op gang.
Verandering Rijnlands belang?	Nee

III. MeerGrond V.O.F.

Naam	MeerGrond, be- en verwerking van baggerspecie
Vestigingsplaats	Hoofddorp
Rechtsvorm	Vennootschap onder firma
Wat levert het Rijnland op als klant	Bedrijfsvoering is gestaakt. MeerGrond zit nu in de aanloopfase van het project inrichting van het terrein als onderdeel van Park-21 zodat zo spoedig mogelijk (maar niet eerder dan 2018) opgeleverd kan worden en de grond aan de gemeente Haarlemmermeer kan worden geleverd.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Geen, functie als strategisch baggerdepot voor Rijnland is achterhaald. Nu heeft een verantwoorde ontmanteling en oplevering aan de gemeente conform de afspraken prioriteit.
Bestuur en evt. toezicht	Drie bestuursleden, managementteam bestaande uit 4 leden
Jaar van oprichting/instelling	1999
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in bestuur en ambtenaar in MT
Algemene doelstelling / businesscase	Dit was om op een kosteneffectieve manier baggerspecie te verwerken. Oorspronkelijke doelstelling (voorzieningszekerheid) is achterhaald. Nu wordt gestreefd naar een bedrijfseconomisch zo verantwoorde beëindiging van het bedrijf.
Beoogde resultaten voor 2017	Verkrijging benodigde vergunningen om te kunnen starten met het project inrichting van het terrein als onderdeel van Park-21. Beheer van het terrein zonder incidenten en overlast voor de omgeving. Er is geen aanvoer van bagger meer zodat een positief bedrijfsresultaat niet meer mogelijk is. Zoveel mogelijk beperking van de vaste kosten. Door bezwaar- en vergunningprocedures heeft de inrichting vertraging opgelopen.
Gerealiseerde resultaten 2017	In de eerste maanden nog geen ontwikkelingen van betekenis. Ten behoeve van de toekomstige eigenaar van het terrein (gemeente Haarlemmermeer) en op verzoek van de Omgevingsdienst wordt nader bodemonderzoek gedaan. De doorlopende exploitatiekosten worden zoveel mogelijk beperkt.
Eigen vermogen (peildatum)	-/- € 0,4 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,6 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Storting participatie € 60.000
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

IV. SBG

Naam	Stichting Beheer van het Gemeeneland
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Stichting
Wat levert het Rijnland op als klant	Niet meer van toepassing, Rijnland maakt geen gebruik meer van sale and leaseback. Het Polderhuis in Hoofddorp is via Rijnland onderverhuurd voor een marktconforme prijs.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Niet meer aan de orde. SBG heeft de BTW-belastingprocedure met de belastingdienst bij het gerechtshof afgewikkeld. Voor wat betreft het beheer van de erfgoedpanden Gemeenlandshuis en Polderhuis is de meerwaarde van de stichting onderwerp van discussie.
Bestuur en evt. toezicht	Vijf bestuursleden
Jaar van oprichting/instelling	1994
Vertegenwoordiging Rijnland	Twee hoogheemraden in bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Erfgoedbeheer waarbij twee historische panden voor onbepaalde tijd in beheer zijn genomen.
Beoogde resultaten voor 2017	Het zorgvuldig voeren van een beroepsprocedure bij het gerechtshof over naheffingsaanslagen Omzetbelasting. Zoveel mogelijk ruimte in het erfgoed verhuren (via Rijnland).
Gerealiseerde resultaten 2017	Belastingprocedure is afgewikkeld. De activiteiten bestaan nog uitsluitend uit onderhoud en verhuur van vastgoed. Voor zover mogelijk is alles verhuurd.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 3,5 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,1 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Stichting, daarom geen participatie
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

V. UvW

Naam	Unie van Waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Wat levert het Rijnland op als klant	Ontwikkeling gemeenschappelijk beleid, lobby en werkgeversorganisatie. Lidmaatschap is verplicht.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Voor de uitvoering van bijv. Bestuursakkoord Water is de Unie onmisbaar. Dat geldt ook voor de lobby voor de vergroting van het EMU-aandeel en de vermindering van fiscale belemmeringen op samenwerking.
Bestuur en evt. toezicht	Zes bestuursleden o.l.v. 1 voorzitter. Alle 25 waterschappen zijn in de ledenvergadering vertegenwoordigd.
Jaar van oprichting/instelling	1927
Vertegenwoordiging Rijnland	Dijkgraaf in algemeen bestuur UvW
Algemene doelstelling / businesscase	Ontwikkeling gemeenschappelijk beleid, lobby en werkgeversorganisatie (verplicht lidmaatschap)
Beoogde resultaten voor 2017	Uitvoering Bestuursprogramma en Bestuursakkoord Water. Kostenbeheersing zodat niet meer dan 1% contributieverhoging nodig is.
Gerealiseerde resultaten 2017	De hypothecaire lening op het kantoorpand is overgesloten wat een kostenbesparing oplevert. De resultaten van de lobby bij de kabinetsformatie zijn nog niet bekend.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 0,7 mln (eind 2016)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 11,0 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang	Contributie 2017: € 0,5 mln
Verandering Rijnlands belang?	Nee

VI. Aquon

Naam	Aquon, instituut voor wateronderzoek en advies
Vestigingsplaats	Den Bosch
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Schaalvoordelen op zowel kosten als kwaliteit.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Voor 2017 is voor het indicatieve meetprogramma en de instandhoudingskosten een bijdrage van € 3,4 miljoen voorzien, bestaande uit vergoeding kosten meetnet en garantieregeling. Synergievoordelen op kosten zijn hierin verwerkt.
Bestuur en evt. toezicht	Negen bestuursleden waaruit een db en een voorzitter wordt gekozen
Jaar van oprichting/instelling	2011
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in algemeen en dagelijks bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Schaalvergroting welke leidt tot vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht.
Beoogde resultaten voor 2017	Het verder uitvoeren van het vastgestelde ombouwplan met minder lokaties en minder vast personeel. Het rapport over de gewijzigde strategie en de governance is in 2016 opgeleverd. Dit zal ook in 2017 tot een begrotingswijziging leiden die ook voor een zienswijze aan de VV wordt voorgelegd.
Gerealiseerde resultaten 2017	In de loop van 2017 wordt een nieuwe gemeenschappelijke regeling als openbaar lichaam door de waterschappen aangegaan. De voorbereidingen daartoe zijn getroffen. Aquon 2.0 loopt op schema. De ombouw van Aquon is conform plan van 2015 uitgevoerd: organisatiestructuur is vernieuwd, personeel is definitief geplaatst in het 1 ^e kwartaal 2017 en de laboratoriumactiviteiten vinden plaats op 2 ipv 3 locaties. Jaarstukken 2016, begrotingswijziging 2017 en kadernota 2018 liggen voor in bestuur AQUON. Deze stukken worden in het 2e kwartaal aangeboden aan waterschappen.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 1,2 mln (eind 2016)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 17,1 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang Wijziging in Rijnlands belang?	Deelnemer Gemeenschappelijke Regeling. Kosten 2017: € 3,4 mln. Nee

VII. HWH

Naam	Het Waterschapshuis
Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Nieuwe werkwijze is 2015 gestart volgens HWH 2.0 met meer flexibiliteit door slankere en meer wendbare organisatie (o.a. door minder vast personeel). Meer keuzevrijheid in programma's door strikte scheiding ertussen. Kosten- en kwetsbaarheidsvoordelen door schaalgrootte.
Bestuur en evt. toezicht	21 bestuursleden waaruit een db en een voorzitter wordt gekozen.
Jaar van oprichting/instelling	2013, gewijzigd in 2014
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in algemeen en dagelijks bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.
Beoogde resultaten voor 2017	Voortzetting nieuwe werkwijze volgens HWH 2.0 met meer flexibiliteit door slankere en meer wendbare organisatie (o.a. door minder vast personeel en meer inhuur van de waterschappen). Ingezette programma's kosteneffectief uitvoeren.
Gerealiseerde resultaten 2017	De ombouw naar HWH 2.0 is zo goed als afgesloten. De bestemmingsreserves daarvoor zijn opgeheven. De flexibilisering is op de goede weg maar de ideale situatie is nog niet bereikt. De inspanningen zijn erop gericht de personeelsinzet voor de projecten van het Het Waterschapshuis te optimaliseren waarvoor voldoende inzet van de waterschappen vereist is.
Eigen vermogen (peildatum)	-/- € 0,01 mln (eind 2016)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 9,6 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang Wijziging in Rijnlands belang?	Aandeel in de kosten 2017: € 0,66 mln. Nee

VIII. BSGR

Naam	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Gecombineerde aanslagoplegging wat voor de burger vanuit het maatschappelijk perspectief voordeel biedt. De ontwikkelingen van het kostenniveau, te behalen door inkrimping van het personele bestand en/of aanpassing van de normering van de kwaliteitseisen van de dienstverlening zullen tevens worden afgestemd met de deelnemers.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Samenwerking in de regio en groei van het aantal deelnemers. De belastingtaken moeten efficiënt, tegen lage kosten doch kwalitatief hoogwaardig worden uitgevoerd. Er is een kostprijscalculatiemodel ontwikkeld dat met ingang van 2018 in werking treedt.
Bestuur en evt. toezicht Jaar van oprichting/instelling	Negen bestuursleden waaruit een voorzitter gekozen 2009
Vertegenwoordiging Rijnland	Een hoogheemraad in algemeen- en dagelijks bestuur
Algemene doelstelling/ businesscase	Uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency samenwerken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.
Beoogde resultaten voor 2017	De afgelopen jaren stonden vooral in het teken van het op orde brengen van de fundamenteën van de organisatie. Dit heeft geleid tot het – als enige belastingsamenwerking in Nederland - verkrijgen van het ISAE3402-certificaat, een kwaliteitskeurmerk voor de validiteit en betrouwbaarheid van de processen. Het behoud van deze certificering zal de komende jaren centraal staan. In de omgeving van de BSGR zijn naast samenwerkingen ook opschalingen van bestaande samenwerkingsverbanden aan de orde. De BSGR volgt die ontwikkelingen nauwlettend. De groeistrategie van de BSGR is gericht op een verantwoorde en beheerste groei van het aantal deelnemers die niet mag leiden tot afname van de kwaliteit van de dienstverlening.
Gerealiseerde resultaten 2017	Bij de Belastingrapportage 2016 is opnieuw een ISAE3402-verklaring ontvangen van de accountant. Er lopen gesprekken met potentiële deelnemers.
Eigen vermogen (peildatum) Vreemd vermogen (peildatum)	€ 1,8 mln (eind 2016) € 4,7 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang	Deelnemer gemeenschappelijke regeling. Kosten 2017: € 3,2 mln, en € 0,2 mln BTW, totaal € 3,5 mln.
Wijziging in Rijnlands belang?	N.v.t.